

ZADRUGA.

Glasiło «Zadružne Zveze v Celju».

Uredništvo in upravništvo je v Schillerjevi cesti št. 3, 1. nadstropje v Celju. — Dopise blagovolite frankirati. — Rokopisi se ne vračajo. — Naročnina se naj pošilja «Zadružni Zvezi v Celju». — Ponatisi iz «Zadruga» so dovoljeni le tedaj, ako se navede vir

Izhaja enkrat v mesecu. Zadruga, ki so član Zadružne Zveze v Celju, dobivajo list v dveh izvodih brezplačno. Zadružniki v Zvezi učenjenih zadrug, društva in korporacije dobijo list za letno naročnino 2 kroni. Za vse druge naročnike stane list na leto 3 krona.

Cena inseratom je naslednja: za 1 kratno priobčenje ena cela stran 24 K, pol strani 16 K, četrt strani 10 K, osminka strani 6 K. — Za večkratno inseriranje primeren popust po dogovoru. Za 12 kratno inseriranje popust 50 odstotkov.

Vabilo na naročbo in k sotrudištvu.

«Zadruga» je dovršila letošnje prvo polletje in lahko z zadovoljstvom zabeleži dejstvo, da si je v tem kratkem času pridobila obilo odličnih sotrudišnikov in prijateljev, da se list z velikim zanimanjem povsod čita in se zanimanje za zadružništvo širi v vseh krogih. Dokaz temu je nebroj laskavih priznanj in dopisov, kateri prihajajo uredništvu vzlasti iz krogov zadružnih in kmetijskih strokovnjakov, katerih sodba je, da list zavzema odlično mesto med avstrijskimi zadružnimi listi.

Z ustanovitvijo lista za zadružništvo in kmetijstvo smo ugodili davno izraženi želji po takem listu in je dolžnost slovenske javnosti, katera je vedno tak list zahtevala, da list podpira s tem, da ga naročuje in širi med ljudstvom. Žalibog delujejo sedaj za razširjanje lista le članice «Zadružne Zveze v Celju», pa tudi te še premalo. Poleg dveh izvodov lista, katere dobijo brezplačno, bi naj vsaj za vsako vas v svojem okrožju naročile po več izvodov, kateri bi naj krožili od hiše do hiše. Dolžnost bralnih, izobraževalnih itd. društev ter izobražencev bi bila, da list naroče in širijo. Radi tega vabimo društva, kakor tudi posameznike ob pričetku novega polletja k naročbi ter obljublamo, da bo list stal na istem stališču, kakor do sedaj ter, da bomo vedno delali na to, da se list še izpopolni in prinaša vzlasti več člankov o kmetijstvu, kar dosedaj vsled mnogih važnih zadružnih vprašanj, ki so bila na dnevnem redu, ni bilo mogoče. Od števila naročnikov pa bode konečno tudi odvisno, je-li bodemo izdajali list v prihodnjem letu dvakrat ali še večkrat na mesec. Upamo, da se nam tozadevne naše nade uresničijo.

Iz dosedajšnjih števil, kakor tudi iz sledečega programa, katerega še enkrat objavimo, se lahko vsakdo pouči o smeri lista.

List je strogo strokoven; prinašal bo poleg objav in razglasov »Zadružne Zveze v Celju« le članke tičočee se zadružništva, vseh panog kmetijstva, kakor tudi splošno narodno-gospodarske članke. V oddelku zadružne in gospodarske vesti bo seznanjal svoje bralce s stanjem in uspehi zadružništva in gospodarstva v prvi vrsti pri naših slovanskih bratih, nadalje v naši državi, kakor tudi po celem svetu. Vsakega Slovenca, ki deluje na gospodarskem polju, brez razlike stanu in političnega prepričanja najodkritosrčnejšee kot sodelavca pozdravljamo. V vzgled nam je složno, skupno delovanje pripadnikov raznih verskih izpovedanj in političnih strank v državah, ki stoje, kar se tiče zadružništva, na visoki stopinji. Zadružništvo ima namen, zastopati koristi kmečkega stanu napram neštevilnim nasprotnikom, delovati v izboljšanje gospodarskega položaja kmečkega stanu, kar je le mogoče, če zadrugarji na zunaj in znotraj nastopajo kot jednotna četa v dosego istih ciljev. Pač pa bode list po vzgledu drugih strokovnih listov odločno nastopal proti nasprotnikom in škodljivcem kmečkih teženj ter vedno stal na braniku za kmečke pravice.

Upamo, da naš poziv ne bo brezuspešen in se bo priglasilo obilo novih naročnikov, ker so gmotne žrtve, katere prinašamo za list v prid slovenskega kmetijstva, zelo velike. Prilagamo današnji številki položnice poštne hranilnice, katere smo zadnjič pozabili priložiti s prošnjo, da nam po istej vsi, ki tega dosedaj še niso storili, poravnajo naročnino za tekoče leto. Kdor položnice sam ne potrebuje, naj prigovarja sosedu, prijatelju ali znancu, da se iste posluži za naročitev «Zadruga». Zlasti pričakujemo, da bodo naročile naše starejše posojilnice in večje ter močnejšee zadruga po več izvodov Zadruga v svrhu, da isto razdelijo med svoje zadrugnike.

NAČELSTVO ZADRUŽNE ZVEZE V CELJU, registrovane zadruga z omejeno zavezo.

Enotni, ugodni rok za plačevanje neposrednih pristojbin in rentnega davka.

Vse naše zadruga se uživale že poprej, predno si je naredila Zveza združno obliko, gledé plačevanja neposrednih pristojbin ugodnost, da so plačevali te pristojbine le enkrat na leto in sicer do konca julija vsakega leta.

Ker pa so bile nekatere davčne oblasti mnenja, da s preustrojitvijo Zveze in s prehodom revizijske koncesije od prejšnjega društva na sedanjo Zadržno Zvezo, slednja ni prevzela oz. obdržala tudi drugih ugodnostij, smo se za ponovno priznanje oz. podelitev istih zopet obrnili na visoko c. kr. finančno ministrstvo.

Na našo tozadevno prošnjo je c. kr. finančno ministrstvo z ukazom od 13. maja 1907 št. 33160 odredilo sledeče:

1. Rok za plačevanje neposrednih pristojbin.

Zadržni Zvezi v Celju se je vsled naravnost pri tem ministrstvu vložene prošnje za vse k iste spadajoče zadruga dovolilo, da smejo plačevati neposredne pristojbine, ki grejo po zakonih od 21. maja 1873 drž. zak. št. 87 in od 29. februarja 1864 drž. zak. št. 20

v celoletnih obrokih

in sicer po izvršenem glavnem zborovanju, naj-pozneje pa do konca julija vsakega leta.

Na enako našo prošnjo je isto c. kr. finančno ministrstvo z ukazom od 14. junija 1907 št. 33231 dovolilo sledeče:

2. Rok za plačevanje rentnega davka.

a) Zadržni Zvezi v Celju se dovoli na podlagi § 134, odstavek 2, zakona o oseb. dav., da se sme vplačati in napraviti izkaz gledé od obresti hranilnih vlog v zmislu § 133, 1, b. odtegnega rentnega davka

od vseh, k tej Zvezi spadajočih hranilnih in posojilnih zadrug po sistemu Raiffeisen celoletno in sicer vsakratno najdalje do konca julija prihodnjega leta.

b) nadalje se dovoli Zadržni Zvezi v Celju na podlagi zgoraj navedenega zakonitega določila, da se sme vplačati in napraviti izkaz glede od obresti hranilnih vlog odtegnjenega rentnega davka od vseh ostalih k tej Zvezi spadajočih zadrug **pololetna** in sicer za **prvo pololetje do konca julija tekočega leta, in za drugo pololetje najpozneje do konca marca prihodnjega leta.**

Ta olajšava velja tudi za društva oz. zadruga, ki bodo v prihodnje pristopile k Zadržni Zvezi v Celju.

Te nove pristope mora Zveza vsakokratno naznaniti kompetentni davčni oblasti prve stopnje, v katere področju ima zadruga svoj sedež.

Zadruga naj se izvolijo toraj v bodoče ravnati natančno po teh ugodnostih, ki smo jim jih ponovno izposlovali ter se naj v potrebi sklicujejo na zgoraj navedene ministrske ukaze in na dejstvo, da so članice naše Zveze.

Opozoriti pa moramo ob enem vse ostale naše zadruga, ki niso Raiffeisenovke in, ki v smislu člena 8, II., št. 2, izv. predp. III., II. oddelek zakona od 25. oktobra 1896 drž. zak. št. 220 obresti hranilnih vlog celoletno h kapitalu pripisujejo, da jim je treba plačevati pololetno, to je do konca julija tekočega (računskega) leta, kakor je bilo to tudi dosedaj, le rentni davek od v prvem pololetju (do konca junija) izplačanih obrestij hranilnih vlog in da bodo iste imele plačevati rentni davek od v drugem pololetju (do konca decembra) izplačanih in pa za celo leto kapitalizovanih obrestij hranilnih vlog najpozneje do konca marca prihodnjega (računskemu letu) sledečega leta.

Ako bi v bodoče nepričakovano katerakoli davčna oblast terjala plačilo neposrednih pristojbin ali pa rentnega davka v drugačnih obrokih, kakoršni so tukaj izrečno dovoljeni, nam naj prizadeta zadruga to takoj naznani, da ukrenemo po potrebi eventualne nadaljne korake.

Seznam

letnih vlog, katere mora vsaka posojilnica vsako leto redno predložiti c. kr. okrajnemu glavarstvu, in sicer:

1. C. kr. okrajnemu glavarstvu kot davčni oblasti prve stopnje se mora predložiti zaradi odmerjenja pridobninskega davka:

a) Napoved o pridobnini za preteklo upravno leto od podjetij, katera so zavezana javno polagati letni račun na predpisani tiskovini obrazec E/I k členu 52 zakona od 25. oktobra 1896, drž. zak. št. 220. Dotična tiskovina se dobi pri vsaki davkariji, oziroma davčnem nadzorništvu; sicer pa opozarjamo že tukaj, da naj zahtevajo naše posojilnice ne le samo te, ampak vse tiskovine vedno s slovenskim besedilom.

b) Računski zaključek za preteklo upravno leto v dveh izvodih. Isti mora obsegati poročilo po predpisih § 22 zadržnega zakona od 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, denarni promet, natančno bilanco, to je razkaz imetja in dolgov posojilnice, posebni račun zgube in dobička. Pri-pomni se, da morajo biti v denarnem prometu

med izdatki posebno špecificirani vsi davki s prikladami vred, torej pri posojilnicah neposredne pristojbine, rentni davek in pridobninski davek.

c) Prepis zapisnika občnega zбора, pri katerem se je računski zaključek za preteklo leto odobril. Pristavljamo, da ni potreba priložiti napovedi o pridobnini popolnega prepisa zapisnika o občnem zboru, ampak le delni prepis tega zapisnika, in sicer samo gledé točke o razdelitvi čistega dobička. Vse druge stvari, katere so se pri občnem zboru razpravljale, nimajo za odmero pridobnine nobenega pomena in jih torej tudi ni potreba naznanjati davčni oblasti.

d) Vsi ti pripomočki se morajo predložiti najkasneje 14 dnij potem, ko se je vršil občni zbor, pri katerem se je računski zaključek odobril. Pošiljatev se naslovi na: C. kr. okrajno glavarstvo kot davčna oblast.

Predpisi gledé teh podatkov se nahajajo v §§ 92. do všteti 100., 110. in 250. zakona od 25. oktobra 1896. drž. zak. 220.

2. C. kr. okrajnemu glavarstvu kot politični oblasti se mora predložiti v ravnoistem roku zaradi sestave društvene statistike:

a) Tri izvode računskega zaključka za preteklo upravno leto.

b) Prepis zapisnika o rednem občnem zboru. Tu se mora pač predložiti popolni prepis zapisnika o vseh točkah občnega zбора.

Dotični predpisi so zapovedani v združnem zakonu od 9. aprila 1873, drž. zak. št. 70, in ukazih ministrstva notranjih zadev od 12. januarja 1879, št. 9721, in od 20. januarja 1886, št. 129.

Ker je zlasti izpolnjevanje napovedi o pridobnini za neveščake precej težavno, je najbolje, da se vsaka posojilnica obrne na Zvezo, da jej ona to stvar preskrbi.

Zrno do zrna pogača, kamen do kamena palača.

Sprejemanje hranilnih vlog je največjega pomena za posojilnice, ker si iste na ta način pridobe potrebno obratno glavnico in jim ni potreba se obračati na kak drug denarni zavod ali posameznike-kapitaliste, s čimur postanejo od istih odvisni. Žalibog pa se na Slovenskem še premalo štedi, imamo pač hranilne vloge od premožnih slojev, a v zelo majhni meri vlagajo revnejši sloji, kakor majhni posestniki, delavci, posli ter otroci v posojilnice svoje prihranke. Jeden vzrok je bil gotovo ta, da pri nas ne obstoji v vsaki večji vasi, kakor v drugih državah, posojilnica, s čimur se revnejšim slojem, katerim ni mogoče vsled zamude časa iti v bližnji trg ali

mesto, olajšuje štedenje; vendar bo v kratkem tudi v tem oziru boljše, ker bo v doglednem času v vsaki župniji poslovala posojilnica. Drugi in glavni vzrok je ta, da se ljudstvo premalo navaja k varčevanju in vzlasti, da manjkajo uredbe, s katerimi bi se omogočilo štedenje majhnih zneskov. Naše posojilnice si bodo pridobile velikih zaslug, ako bodo v večji meri ko doslej delovale za pospeševanje štedenja ter v to svrhu ustanovile posebne uredbe.

1. Hvalevredna uredba so hišni hranilni nabiralniki, kateri se ravno upeljujejo na Slovenskem. Ta uredba je v prvi vrsti namenjena onim, ki imajo vsaj nekaj smisla za štedenje, a so do sedaj isto opuščali, bodisi da iz komodnosti niso vlagali v posojilnico, bodisi da bi štedili majhne zneske, katerih pa posojilnice ne morejo sprejemati, ker bi jim s tem naraslo ogromno dela. Da bodo ti nabiralniki dosegli svoj namen, bo potrebno, da se tu in tam posestnika takega nabiralnika opozori na namen, ker sicer bo nabiralnik v mnogih slučajih ostal prazen vse žive dni.

2. V prvi vrsti moramo otroke odgojevati k štedenju, k čemur služijo šolske hranilnice. Te imajo sicer mnogo sovražnikov in rodijo res več zla kakor dobrega, če učitelji javno pred drugimi učenci one hvalijo, kateri pridno vlagajo v hranilnico, ker potem otroci vedno nadlegujejo stariše za denar misleč, da se s tem prikupijo učiteljem, medtem ko se revnejši otroci čutijo zapostavljene. Če pa učitelj taktno postopa in hranilne vloge le po končanem pouku sprejema in javno ne deli hvale onim, ki marljivo štedijo, so tudi šolske hranilnice važno sredstvo za pospeševanje štedenja.

3. Starišem narasejo o priliki birme, ženitve otrok itd. razni stroški, kateri jih mnogokrat silijo napraviti dolgove, medtem ko lahko v isti namen leto za letom vlagajo majhne zneske in si prištedijo potrebne vsote. Najhujši čas za delavce je zima, ker jim mnogokrat pomanjkuje potrebnih sredstev za kurjavo; najemniki z strahom pričakujejo rok, ko morajo plačati najemnino. Posojilnice lahko ustanovijo posebne oddelke hranilnic ter opozorijo ljudi na to, da si lahko z majhnimi rednimi tedenskimi ali mesečnimi hranilnimi vlogami priskrbe potrebna sredstva.

4. Najbolj pa se je do sedaj obnesel sistem pobiranja hranilnih vlog po hišah na ta način, da prodajajo udje načelstva ali sluga posojilnice, občinski sluga ali jeden oz. več nalašč v ta namen najetih mož v krajih, kjer prebivajo večinoma delavci, v soboto zvečer, v krajih z kmečkim prebivalstvom v nedeljo popoldan hranilne karte ali znamke v posameznih vaseh. Znamke so podobne

poštnim znamkam, naveden je znesek (10, 20, 50 h, 1 K) in ime posojilnice, karte so slične železničnim voznim listom in imajo isti napis kakor znamke. Da se izogne vsaki pomoti, je vsaka vrsta znamke oz. kart drugačne barve. Kadar ima posameznik znamk oz. kart za 3 ali 5 K (občni zbor posojilnice določi znesek), pride z njimi v posojilnico, jih sam odda in dobi za to vsoto se glasečo hranilno knjižico. Ta sistem je že l. 1826. vpeljala hranilnica v Frankobrodu ob Menu in je dandanes v vseh hranilnicah in posojilnicah v Nemčiji vpeljan ter dobe na ta način denarni zavodi milijone hranilnih vlog na leto. Prednost tega sistema je ta, da se redno vsak teden obiščejo vse družine; marsikateri kupi s početka kako karto ali znamko samo, da se odkriža nabiralca. Ko pa vidi, da se iz teh majhnih zneskov počasi nabira majhen kapital, dobi veselje do varčevanja in se navadi redno vsak teden majhen znesek vporabiti v nakup hranilnih kart oz. znamk, medtem ko je prej denar po nepotrebnem izdal.

5. Jedna izmed najnovejših uredb je uredba prihranjevalne knjižice (Ersparnisbuch). Prihranjevalna knjižica predstavlja neko vrsto zavarovanja za življenje v podobi rednih majhnih tedenskih, mesečnih ali letnih hranilnih vlog. V slučaju, da lastnik take knjižice umre oz. ne more več plačevati, dobi vplačano vsoto z obrestmi vred nazaj, medtem ko od zavarovalnic k večjemu vplačane vsote, nikdar pa obresti ne dobi nazaj, ako zavarovanje pred pogojeno dobo opusti. Ta uredba se priporoča starišem, ki lahko na ta način preskrbe doto za otroke ali si prištedijo prevžitek. V Nemčiji, kjer se plačuje povprečno $3\frac{1}{2}\%$ obresti za hranilne vloge, treba plačati, ako si hoče potom prihranjevalne knjižice pridobiti v 10 letih 1000 K — na leto 82'35 K (mesečno 7 K) v 15 letih 1000 K — na leto 50'10 K (mesečno 4'30 K) v 20 letih 1000 K — na leto 34'20 K (mesečno 2'90 K). Pri nas v Avstriji, kjer sedaj še znaša obrestna mera za hranilne vloge $4\frac{1}{2}\%$, bi bilo potrebno precej manj plačevati.

Nudimu ljudstvu več in bolj ugodno priliko za štedenje; s tem ljudstvo najbolj obvarujemo pred nepotrebnimi stroški in povzročimo, da isto spozna pomen majhnih hranilnih vlog in upošteva prislovico:

»Zrno do zrna pogača, — Kamen do kamena palača».

Kje je nastavljeni navor za povzdigo kmetijstva?

(Konec).

Posestva naj bi pa zapustil na vsak način v celem primernem obstanku. Kakor so dandanes razmere, bode le oni kmet bolj vspeval, ki ima

več denarja, ne pa tisti, ki ima več zemlje. Za denar dobi več prometnih sredstev, zamore posestvo do najvišje stopinje produktivnosti spraviti. Torej ne kršiti solidnosti posestva s pre velikim odtegotovanjem denarja, bolje je, kjer to še gre, deliti zemljo.

Konečno naj še enkrat povdarim, da je umno in produktivno porabljen dolg lahko blagoslov. Za gotove, deloma omenjene namene se lahko toraj imenitno porabi. Mnogokrat je pa namen navidezno dober, a gospodarstvo je le neugodno obremenjeno. Večinoma se računi prepovršno. Hlev je gotovo prepotrebna gospodarska stavba in sicer vzorno, zdravstvenim in gospodarskim zahtevam v vsakem oziru ustrezajoč hlev. Kar se vzorne uredbe tiče, tam ni nič za škrtati. Da se pa marsikaj ceneje doseči. Če me stane hlev 5000 ali 10.000 K za isto število živine, je pa to velik gospodarski razloček. Hlev za 5000 K zahteva na leto le 250 K, oni za 10000 K pa 500 K v obrestih po 5% na leto naiemnine. V zadnjem slučaju je živinoreja torej za 250 K več obremenjena. Sicer zna biti razloček v trpežnosti stavbe, da prva le 50 let trpi, da jo moram v 50 letih amortizirati, drugo pa v 100 letih. Amortizacijski prispevek pride v prvem slučaju na letnih 100 K, v drugem pa istotako na 100 K. Prednost ima torej vedno ceneja primerna stavba.

Kdor živi gmotno v zelo dobrih razmerah, si lahko tudi privošči lepšo hišo za stanovanje. Saj ima kmet, kakor vsakdo drugi, kateremu razmere dopuščajo, pravico do tega. Kdor pa tiči v zadregah, kdor ima premnogo vzrokov za tarnanje, ta naj gleda, da v stari hiši kolikor mogoče dolgo shaja ali da si, če neobhodno potrebno, novo kolikor moč po ceni postavi. Vsakteri luksuz je le za istega, ki dosega primerne prebitke. Kdor težko shaja, se mora razmeram vkloniti, pa bodisi kmetovalec, delavec, obrtnik ali uradnik. Omejiti pač mora svoje potrebščine po zmožnosti, kajti pravzaprav je le isti bogat, ki ima več dohodkov nego stroškov. Pametna varčnost je za vse sloje človeške družbe prepotrebna lastnost. Kdor se temu načelu ne vkloni, temveč ima le ljudi, ki so v boljšem položaju kot vzor za način življenja, ta tudi nima pravice čez slabe čase tožiti. Kmet, ki je dobro situiran, naj si privošči eno in drugo, zakaj ne? On ima iste pravice čez svoja sredstva razpolagati, kakor vsakdo drugi. Uživati ugodnosti življenja je pa tudi umetnost, katera je odvisna od stopinje olike. Kdor pa ni še te stopinje dosegel, isti mora pač svoje želje brzdati ter svoje veselje in zadoščenje v svojem poklicu, in baš kmetov je jako lep in zanimivo iskati bolj nego v družih, mnogokrat zelo dvomljivih užitkih. Širši duševni obzor, temeljiteja olika

napravi tudi kmeta srečnejega, zadovoljnega Omika podeli mu višjo produktivnost in pa zmožnost življenje ter plodove svojega delovanja primerneje uživati. Vsporedno z omiko raste tudi želja po nadaljnem stvarnem izobraževanju po večjem napredku. Radi tega so zelo važen faktor za osrečenje kmetovalcev razne šole, ki jim podajajo dobro splošno in strokovno omiko. Dejstva pričajo, da so pri nas kakor drugod najsrečnejši in najugodnejše situirani kmetje tam, kjer se jim je ponujala prilika za temeljitejo omiko.

Čim več dnševnega kapitala nuj kmetu, temveč tudi materijalnega. Poglejmo na Nemško, na Francozko, na Dansko itd. Komu imajo tam mošnji kmetje vse svoje ugodno gmotno stanje zahvaliti nego prosveti? Zrno baš slovenskega ljudstva je izvrstno; čim se to primerno neguje, prišla bodo pokolenja, ki ne bodo zaostajala za danes zavidanimi drugimi kmetijskimi narodi. Sedajni zarod ima toraj sveto dolžnost ne samo v ogorčenem egoizmu svojo bedo premotrivati, temveč tudi za srečnejše razmere potomcev skrbeti. To naj bi bilo načelo vsakega istinitega rodoljuba.

Zgodovina, razvoj in stanje zadružništva v Avstriji.

Najstarejša gospodarska združenja, ki so sicer imela značaj, a ne pravno obliko zadrug, so bile planšarske, sirarske ter mlekarske zadruge v alpskih deželah, osobito na Tirolskem.

Zadružništvo v pravem pomenu besede, vzlasti kmetijsko zadružništvo, je v Avstriji še precej mlado; v celem lahko razločujemo tri dobe:

I. ali predhodna doba, ki traja do 9. aprila 1873. Ta dan je važen radi tega, ker se je na ta sklenil zadružni zakon.

II. doba do 5. maja 1898. (ustanovitev splošne zveze kmetijskih zadrug v Avstriji).

S tem dogodkom se začne III. doba.

I. ali predhodna doba.

V tej dobi so se delali razni poskusi. Od vseh strani se je povdarjalo, da je treba ljudstvu pomagati, a glede sredstev si niso bili na jasnem. Tako se je n. pr. l. 1851. ustanovila v Celovcu pomožna blagajna, katera je prvotno bila le hranilnica, pozneje pa tudi posojilnica. Poroštva pri tej blagajni niso prevzeli vsi udje, ampak takozvani garant, kateri so zneske do 500 gl. vložili v blagajno.

Že l. 1855. se je na podlagi društven. zakona z dne 26. novembra 1852. ustanovilo v Ljubljani obrtno pomožno društvo, katerega namen je bil povzdigniti rokodelce in obrtnike potom podelitve ugodnega kredita. Ta zavod, kakor tudi l. 1871.

ustanovljeni posojilnici v Ljutomeru in Št. Jakobu v Rožu na Koroškem so pozneje svoja pravila na podlagi zadružnega zakona spremenili.

L. 1861. je na Češkem dr. Kanpelik skušal ljudstvu pomagati s snovanjem občinskih posojilnic, katerih ustroj bi naj bil tak, da bi cela občina jamčila za vse obveznosti posojilnice. Na tej podlagi se je osnovalo veliko število občinskih posojilnic, katere so bile dr. J. Vošnjaku, ki je l. 1868. potoval po Češkem, vzor za posojilnice na Slovenskem.

Zadruge, v prvi vrsti seveda denarne zadruge, so se jele ustanavljati in širiti po celi Avstriji še le, ko se je sklenil zadružni zakon (9. aprila 1873) in s tem dogodkom se pričeneja.

II. doba.

Avstrijskega zadružništva. S početka so se snovale le zadruge po sistemu Schulze-Delitzsch, katere so dobile trdna tla v mestih, pa tudi v trgih na deželi, še le okoli l. 1890 je prodril sistem Rajfajznov na Avstrijsko. Schulze-Delitzscheve posojilnice so se združile v veliko avstrijsko zvezo, ki obstoji dandanes iz 7 podzvez in okrog 800 zadrug.

Na Slovenskem so se pridno ustanavljale posojilnice Vošnjakovega ali mešanega ustroja, ustroja, ki sloni deloma na Schulze-Delitzschevih, deloma na Rajfajznovih načelih. Ko se še v tem oziru ni nič delalo na ostalem Avstrijskem, smo na Slovenskem že imeli lepo število denarnih zadrug, ki so, četudi so bili ustanovljeni v trgih in mestih, delovali le v prid kmečkega stanu. Ti denarni zavodi so ustanovili l. 1883. v Celju «Zvezo slovenskih posojilnic» kot društvo, katero je vršilo nalogo modernih združenih zvez ter se še le l. 1905. prelevilo v sedanjo «Zadružno Zvezo, registrovano zadrugo z omejenim poroštvom v Celju».

Namen zadružne zveze je:

1. izvrševati revizije po določbah zakona z dne 10. junija 1903.,
2. zastopati skupne koristi,
3. vspodbujati k ustanavljanju novih zadrug, ustanavljati ter poučevati iste,
4. pospeševati denarno sporavnost med posameznimi članicami ter vzdrževati poslovne odnošaje med «Zvezo» in članicami oz. med članicami samimi, vzlasti blagovni promet.
5. dovoljevati članicam posojila do gotove meje že naprej določenega kredita,
6. sprejemati v obrestovanje njihove blagajnične preostanke,
7. preskrbovati sredstva za svoje in svojih članov potrebe v kakršnikoli obliki,
8. ustvarjati naprave v svrhu pospeševanja zadružništva,

9. izdajati po potrebi strokovni list,

10. skrbeti za zadružno statistiko.

Prva Rajfajznovka se je ustanovila l. 1886. v Razvanju pri Mariboru in sicer popolnoma po uzornih pravilih Rajfajznovk v Nemčiji. Počasi so pridobivale Rajfajznovke tla v Avstriji; šele vspodbujanje od poljedelskega ministerstva in deželnih odborov je pospešilo celo gibanje. Posebno so pospeševali ustanovitev Rajfajznovk deželni odbori v nekaterih deželah, kakor na Tirolskem, Solnograškem, Štajerskem, Gornjem in Nižjem Avstrijskem, ki so prispevali k ustanovnim stroškom ter dajali brezobresten oz. zelo cen kredit.

Velikega pomena za razvoj Rajfajznovk je zakon z dne 1. junija 1889., kateri nudi Rajfajznovkam razne, vzlasti davčne olajšave.

Prva zveza Rajfajznovk se je ustanovila l. 1891. v Briksnu na Tirolskem; ostale zadružne zveze so mlajše in so se ustanovile po l. 1895.

Razvoj zadružništva v Nemčiji je vplival na razvoj celega zadružništva v Avstriji. V l. 1891. in v naslednjih letih so se ustanovljale vse mogoče vrste zadrug, kakor nakupovalne in prodajalne zadruge, živinorejske zadruge na Moravskem, paromlatilne in bikorejske zadruge na Nižje Avstrijskem, mlekarne osobito na Tirolskem in Predarlskem, prva vinarska zadruga na Tirolskem ter l. 1895. prva centralna blagajna za denarno sporavnost članic na Tirolskem.

Celo zadružno gibanje pa je znatno napredovalo od 25. okt. 1897. naprej; na ta dan se je vršil l. avstrijski Rajfajznov shod, kateri je vzbudil mnogo spečnih sil k delu.

5. maj 1898. je velepomemben dan za avstrijsko zadružništvo; ta dan je rojstni dan splošne zveze kmet. zadrug v Avstriji, katera je središče vseh avstrijskih zadrug. Namen splošne zveze je:

1. zastopanje in podpiranje skupnih koristij vseh kmetijskih zadrug in njih zvez napram zakonodajstvu in upravi,

2. dajati svet svojim članom v vseh zadružnih vprašanjih, kakor tudi o celem poslovanju,

3. vplivati na kolikor mogoče jednotno upravo,

4. razširjati zadružništvo med kmečkim prebivalstvom,

5. pregledovati vse uredbe in celo poslovanje zadružnih zvez članic v vseh panogah,

6. izdajati skupno statistiko vseh kmetijskih zadrug,

7. izdajati časopis in druge tiskovine za kmetijsko zadružništvo,

8. pospeševati samostojne, za celo Avstrijo ustanovljene uredbe za skupen nakup kmetijskih potrebščin in skupno prodajo kmetijskih pridelkov; dokler pa take uredbe ne obstoje, ima namen

podpirati tozadevne zadruge in zadružne zveze, svetovati, posredovati, iskati najboljše vire za nakup ter najboljše odjemalce za prodajo,

9. skrbeti za samostojne za celo Avstrijo ustanovljene uredbe za denarno sporavnost med kmetijskimi zadružnimi zvezami; dokler pa take uredbe ne obstoje, ima namen tozadevno posredovati.

Kakor so zadružne zveze največ pripomogle k temu, da se je zadružništvo širilo in izpopolnjevalo, ravno tako je splošna zveza največjega pomena za izpopolnjenje in napredek zadružnih zvez, kot denarnih in blagovnih central ter osrednjih zadružnih blagajn kot denarnih central.

V svrhu skupnega nakupa in skupne prodaje se je ustanovila v področju splošne zveze l. 1900. nakupovalna in prodajalna organizacija avstrijskih kmetov, kateri ne pripadajo samo vse članice splošne zveze, ampak tudi izven splošne zveze stoječe zadružne zveze in kmetijske korporacije, kakor kmetijske družbe, kmetijska društva itd. Ta organizacija doseže velike ugodnosti vsled skupnega nakupa vseh kmet. potrebščin za celo Avstrijo ter vsled skupne prodaje kmet. pridelkov. Kako velikega pomena je splošna zveza za celo avstrijsko zadružništvo, se je pokazalo v l. 1904., ko je vsled suše in drugih vremenskih neugod nastopilo skoraj v celi Avstriji pomanjkanje krme. V tem za kmete usodepolnem času je splošna zveza krepko posegla vmes, dosegla prepoved izvoza vseh krmil, ugodnosti pri vožnji na železnici ter znatno državno podporo za nakup krmil; ta nakup je sama ugodno izvršila in krmila z sodelovanjem zadrug razdelila med bedno prebivalstvo.

Za povzdigo mlekarstva skrbi l. 1904. ustanovljen odsek za mlekarstvo, obstoječ iz dveh oddelkov in sicer iz mlekarkega odbora (komiteja) in pododdelka za mlekarstvo. Mlekarški odbor se peča s tehničnimi in znanstvenimi mlekarškimi vprašanji, z mlekarškim šolstvom in drugimi strokovnimi vprašanji, skrbi za prireditve razstav itd. Pododdelek za mlekarstvo daje pojasnila v vseh pravnih, davčnih, carinskih in železniških vprašanjih, sestavlja pravila in poslovnik, skrbi za ureditev knjigovodstva, posreduje pri prošnjah za subvencije ter vpliva na zakonodajstvo in upravo. Nadalje skrbi za statistiko izdelovanja in prodaje mlečnih izdelkov, organizira prodajo, poizveduje glede kreditne vrednosti odjemalcev, posreduje nakup potrebščin za mlekarne, skrbi za primerne načrte in uredbo mlekarne.

Splošni zvezi je pri ustanovitvi pristopilo le 7 nemških zadružnih zvez z 1700 članicami; tekom časa so pristopale avstrijske zadružne zveze druga za drugo tako, da je dandanes v splošni zvezi

združenih 22 zadružnih zvez s približno 3.500 članicami. Izven te organizacije stoje poljske zadruge in češke zadruge na Moravskem.

Vesel pojav pa je, da delujejo v splošni zvezi kmet. zadrug v Avstriji razun Poljakov zastopniki vseh avstrijskih narodov, vseh veroizpovedovanj in političnih struj za gospodarsko osamosvojenje in povzdigo kmečkega ljudstva, kar je jedino pravilno, ker gospodarsko delo ne sme poznati ne razlike narodnosti, ne razlike premoženja, ne razlike izobrazbe, ne razlike veroizpovedanja in ne razlike političnega prepričanja.

(Nadaljevanje sledi.)

Zadruga za razpečavanje živine.

Dosedanji uspehi zadružništva vspodbujajo kmetovalce k temu, da vedno večjo pozornost obračajo skupni prodaji kmet. pridelkov. Saj vidimo, da so posojilnice odpravile denarno oduševanje in v mnogih krajih tudi oduševanje pri prodaji posestev, kmetijske zadruge z uspehom nastopajo proti blagovnemu oduševanju; bujno pa še vedno cvete oduševanje oziroma milejše izkoriščanje kmeta pri prodaji živine. O tej točki bi se dalo pisati cele knjige, če bi človek hotel navesti vsa nepoštena sredstva, s katerimi živinski trgovci, barantači in mešetarji oškodujejo kmeta. Kmet ima mnogo dela, skrbi in stroškov z rejo živine; ko pa napoči čas, da bi prodal živino in dobil povračilo za delo in stroške, se pa zgodi, da skupi mnogokrat za živino manj, kakor ga stane krma, o kakem plačilu za delo ni govora. In kdo je temu kriv? Kriva je temu cela uredba živinske trgovine. Majhen mešetar na deželi kupuje živino za kakega prekupca, ta oddaje živino kakemu večjemu trgovcu za živino, slednji še le isto s pomočjo kakega posredovalca (komisijonarja) postavi na trg. Vsi ti pa pri tem živijo in sicer — ne slabo, zbirajo si premoženje na škodo — kmeta. To so nezdrave razmere, katere se ne morejo in ne smejo stalno vzdržati. Kmetovalci v Nemčiji, ki so potom združenja v raznih drugih zadrugah, kakor posojilnicah, kmetijskih zadrugah, mlekarnah, vinarskih in sadjarskih zadrugah itd, že mnogo ugodnostij dosegli, so začeli tudi z združno prodajo živine in se ista od dne do dne bolj razvija.

Namen združne prodaje živine je nuditi kmetu najvišjo, stroškom reje in tržnim cenam odgovarjajočo ceno, poučiti kmete o razmerah na trgih, o zahtevi občinstva glede kakovosti živine.

in o vseh vplivih, ki ugodno ali neugodno vplivajo na cene. Saj ravno popolno nepoznanje razmer na svetovnih trgih je zakrivilo, da je kmetovalec svojo živino dostikrat za slepo ceno oddajal raznim mešetarjem in prekupcem.

Najstarejša organizacija za združno prodajo živine se je ustanovila v letu 1895. v pokrajini Schleswig-Holstein in sicer je isto prevzela vzhodno-holsteinska mlekarška zveza, ki je ustanovila na trgu za klavno živino v Hamburgu posebno posredovalnico. Namen te posredovalnice je, posredovati prodajo svinj za ude zveze, poročati v vseh tržnih razmer se tičočih zadevah zvezi in njenim udom tako, da so isti vedno o vsem natanko poučeni. Prodajo živine prevzame pod nadzorstvom voditelja posredovalnice komisijonar, ki tudi opravlja vse denarne posle in prevzame vso odgovornost. Vsak član zveze naznani voditelju posredovalnice, predno svinje odpošlje; po prodaji se vsakemu takoj naznani teža in cena ter se mu skupiček po odbitku majhnih stroškov dopošlje. Naloga voditelja posredovalnice je vzdrževati zveze z vsemi člani zveze posebno onimi, ki se poslužujejo posredovalnice, opozoriti ljudi v slučaju, da so razmere zelo ugodne na to, da kmetje sami ne vplivajo vsled preoblega pošiljanja živine na jeden dan neugodno na cene, ampak vplivati na to, da se živina za posamezne tržne dneve primerno razdeli. L. 1897. se je ustanovila kmečka zbornica za pokrajino Schleswig-Holstein in je ista prevzela vse posle posredovalnice. Kmečke zbornice v Nemčiji zastopajo koristi kmetov napram zakonodajstvu, upravi in drugim stanovom in so zelo dobro in kmečkim razmeram primerno urejene. V teh zbornicah je vsak okraj po 2 ali 3 zastopnikov, ki morajo biti izvršujoči kmetovalci in se volijo od vseh v okraju živečih kmetovalcev, zastopan. Te kmečke zbornice je prevzela celo organizacijo in isto razširila čez celo pokrajino. Ker sedaj ni mogla sama stopati v zvezo s posameznimi kmetovalci, je upeljala za določena okrožja zaupnike s sledečim delokrogom:

1. Oseben pouk kmetovalcev o uredbi posredovalnice za prodajo živine, vspodbujanje, da se iste pridno poslužujejo, in pouk o tržnih razmerah, o katerih obvešča posredovalnica zaupnike pismenim potom ali potom brzojava in telefona.

2. Poročilo posredovalnici, kje in koliko živine se pita, in kedaj bo ista godna za prodajo. Na ta način lahko posredovalnica že v naprej približno presodi razmere na trgu in skrbi za to, da se trg ne preplavi z živino.

3. Zbiranje živine, ki se pošilja v Hamburg, zaznamovanje živine, nadzorstvo pri nalaganju živine ter vse poslovanje z posredovalnico.

4. Skrbeti mora zato, da se zdrava živina odpošlje in zavaruje za ev. nesrečo pri vožnji na železnici.

V celem je v pokrajini Schleswig-Holstein okrog 40 zaupnikov, ki so okrog 24.000 glav živine prodali združnim potom. Za posredovanje, za trud in delo dobivajo zelo malo odškodnino, tako n. pr. od glave goveje živine K 1'77, od glave teleta ali svinje K 0'94, kar je gotovo malenkostna vsota v primeri z velikanskim dobičkom, katerega delajo razni prekupci.

Prvotno je posredovalnica posredovala le prodajo svinj, sedaj pa posreduje tudi prodajo vse druge živine. Posredovalnica si je pridobila ugled na trgu v Hamburgu in je provzročila z svojim delo, da dobivajo kmetovalci vpliv na trg in tržne razmere.

Isto uredbo je lansko leto upeljal poljedelski svet v Monakovem za celo bavarsko državo in se tudi tamkaj združna prodaja živine izborna razvija.

(Nadaljevanje sledi.)

Zimski večeri.

(Nadaljevanje.)

Osmi zimski večer.

Janez. Mislim sem že večkrat, da ni dobro biti ud načelstva, ker si človek nakoplje v slučaju, da se kateremu prošnjiku posojilo ne dovoli, sovraštvo, ravno tako si človek po mojem mnenju nakoplje sovraštvo če noče prevzeti poroštva.

Jožef. To ni tako hudo, kakor si misliš. Gotovo ti je znano, da ni mogoče vsem ljudem ustreči in da se zmiraj najdejo ljudje, ki zabavljajo, četudi si se potrudil vsakemu ustreči. Ker obstoji načelstvo iz več mož, te zadene navadno le jeden del sovraštva in to ni tako nevarno! Sovraštvo si pa lahko nakoplješ, četudi ni posojilnice v župniji, če ne moreš sosedu ali sovaščanu posoditi denarja ali mu biti porok za posojilo, katero misli najeti pri posojilnici v sosedni župniji. Pač pa se v mnogih slučajih ravno nasprotno zgodi, da pripomorejo posojilnice k temu, da izgine sovraštvo, ki mnogokrat obstoji med posameznimi vami ali posameznimi vaščani in, da se ublažijo nasprotstva. V dokaz temu naj služi sledeči primer! V neki župniji je vladalo veliko sovraštvo med prebivalci vasi pri farni cerkvi in prebivalci vasi jedno uro hoda od farne cerkve oddaljenimi. Zadnji so vedno šli v cerkev, da jim ni bilo potrebno iti skozi vas, v velikem ovinku za vasjo. Odkar obstoji v župniji poso-

jilnica, je polagoma sovraštvo izginilo. Ljudje so prišli medsebojno v dotiko, začeli so drug drugega spoznavati, in ceniti, siromak in bogatin sta se približevala drug drugemu, skratka: razmere so se zboljšale. Skupno delo v posojilnicah in drugih zadrugah je največ pripomoglo k temu, da je izginilo nezaupanje proti izobražencem in premožnim, in da vse ude prešinja zavest, da so pripadniki slovenskega naroda in hočejo skupno delovati v povzdigo obupnega gospodarskega položaja. Siromak čuti hvaležnost do izobražencev in premožnih občanov, izobraženci in premožni občani pa se radujejo nad lepimi uspehi, katere povzroča skupno delo. Med vsemi udi v okolišu posojilnice se razvije neko prisrčno razmerje in medsebojno zaupanje, kar ugodno vpliva na vse razmere.

Janez. Pa še vedno nisem pomirjen; kolikor mi je znano, se pečajo v raznih krajih, kjer ni posebnih kmetijskih zadrug, posojilnice z nakupom umetnih gnojil, močnih krmil, semenskega žita in semenja, strojev, sadnih dreves, premoga itd. S tem pa gotovo spravijo posojilnice oz. kmetijske zadruge marsikaterega trgovca ob kruh in se ni potem čuditi, da ravno trgovci tako hudo nasprotujejo zadrugam.

Jožef. Da se kmetijske zadruge, oz. v krajih, kjer ni kmet. zadrug, tudi posojilnice pečajo z skupnim nakupom kmetijskih potrebščin in skupno prodajo kmetijskih pridelkov, je za kmete zelo važno, ker na ta način dobijo boljše in cenejše blago in pridejo potom kemičnih preskuševališč vsem goljufijam, ki so so prej pri prodaji umetnih gnojil in močnih krmil godile, na sled. Posameznik, ki kupi 100 kg umetnih gnojil, ne more radi stroškov in dela dati ista preiskati, mnogokrat niti ne ve, kam se mora obrniti in kako postopati. Zadruge pa naročujejo cele vagone raznih kmetijskih potrebščin naravnost iz tovarn, dosežejo ugodne cene, vožnina je nizka in ne gledajo na ogromen dobiček, kakor to delajo razni nepošteni prekupci. Zadruge nikakor nimajo namena škodovati poštenim trgovcem, ampak le varovati kmete pred nepoštenimi prekupci, ki za drag denar prodajajo kmetom kmetijske potrebščine najslabše kakovosti. Ravno tako važna je skupna prodaja pridelkov! Veliki mlini, vojaška preskrbovališča, pivovarne itd. kupujejo pod dokaj ugodnejšimi cenami, kakor razni trgovci s poljskimi pridelki, žito, pšenico, ječmen, oves, slamo, seno itd., pa le v večji množini in jednake kakovosti. Zadruge skrbijo za to, da pridobe pridelki združnikov potom sušenja, čiščenja, razvrstovanja itd. svojstva, katera zahtevajo omenjeni veliki odjemalci in dosežejo pri prodaji kmetijskih

pridelkov višje cene. Kdor pomisli, da morajo kmetje dolgo čakati, da se ponudi prilika prodati svoje pridelke in da dosežejo prav neugodne cene, bo vedel ceniti pomen skupne prodaje kmetijskih pridelkov, s katero odpade lep dobiček prekupcev v korist kmetov, ki morejo potom zadruga stopiti z velikimi odjemalci in veletrgovinami v zvezo.

Janez. Tako delovanje se mi posebno dopade.

(Nadaljevanje sledi.)

Prednosti premakljivih panjev.

Ime slavnega Dzierdzona, ki se je pred kratkim v visoki starosti preselil v boljše kraje, kjer čebele vedno nabirajo in rojijo, ostane vsakemu čebelarju nepozabno. On je odprt pot, po katerem mora hoditi vsak čebelar, ako hoče izkoristiti čebelno pridnost in ravnati s čebelo človeško. Dzierdzon je izumil premakljivo satovje, kjer je vsak sat v posebnem okvirju in kjer se lahko panj popolnoma razdene, ne da bi pri pravilnem ravnanju trpel kako škodo. Kako velik razloček je med lastnostmi starega in novega panja, to ve samo tisti, ki je delal že z obema. Stari panj, kjer prilepijo čebele satovje na pokrov, je človeškemu očesu nedostopen, vpogled v istega je nemogoč, in če hočemo dobiti iz njega strd, moramo porezati satovje, prej pa čebele umoriti. Temu nasproti je nov panj odprta knjiga. Ako n. pr. vidimo, da čebele ne letajo dobro, treba se nam je prepričati o vzroku in to tudi lahko vsak čas storimo: vzamemo okvir za okvirjem iz panja, vsak sat pregledamo, in če smo količkaj izurjeni, prevideli bodemo ročno, kaj je prav za prav vzrok, ali panj nima matice, ali kaj. Ali ni tudi to prijetno, opazovati skozi šipo gibanje in obnašanje čebel, njih natančnost, snažnost in njih red? — V sledečem hočemo navesti nekaj posebnih prednosti.

1. Največa vrednost tiči v shranjevanju satovja. Stari čebelar pri podiranju satovje poreže; polnega iztisne, praznega pa skuha v vosek; novi čebelar pa satovje shrani. Ker je, kakor zgoraj omenjeno, vsak sat v svojem okvirju, se satovje pri odjemanju iz panja čisto nič ne poškoduje. Vsak čebelar pričakuje največji dobiček iz čebelarstva, ako pridelava veliko strdi, vosek pride še le v drugi vrsti vpoštev; čebele pa delajo vosek iz strdi; to kar prinašajo na nožicah domov, je le cvetni prah in ni z voskom v nikaki zvezi. Za jeden kilogram voska pa porabijo 10—15 kilogramov strdi, katero zavžijejo in ktera se potem v njihovih telesih vsled toplote in raznih ke-

mičnih procesov predela v vosek. Ta, prvotno tekoč, se prikaže v tankih belih ploščicah med obročki zadnjega čebelnega telesa in se na zraku strdi. Ako torej dajamo čebelam satovje nazaj, si s tem že neposredno prihranimo veliko medu, posredno pa tudi zarad tega, ker morajo čebele pri proizvajanju voska in stavljenju satovja ostajati večinoma doma, in ne morejo tako pridno na pašo. Ako morajo toraj še le delati satovje, dobre paše niso kos popolnoma izkoristiti. Pri novih panjih vzame se pred dobro pašo polno satovje proč, nadomesti s praznim, ter izpiha, in če traja ista dalje, storimo to še lahko enkrat ali dvakrat. Seveda vsak sat tudi ni za rabo, trotovega satovja ne bomo shranjevali, preveč starega (črnega) pa tudi ne, ampak ga skuhamo in napravimo potem iz voska umetno satovje.

2. Umetno satovje pa moremo le pri novih panjih porabiti in nam služi v več točkah. Vsak čebelar ve, kaki lenuhi in požeruhi so trotje, posebno, če se nahajajo v velikem številu, hočejo vse požreti, in se je le čuditi, kako da je naša drugače tako gospodarska čebela v tem oziru tako zapravljiva. Roji s starejšimi maticami stavijo radi preveč trotovega satovja, posebno pa delajo močnejši panji spomladi skoro same trotove celice. Kako si toraj pomagati, da medu, kateri se nabere, tudi nam kaj ostane? Stari čebelar ima zavezane roke; novi pa da takemu panju umetno satovje in s tem doseže dvoje: prvič, da morajo delati zdaj čebele samo lepo (čebelno) satovje, v katero leže matica le oplojena jajčica in, iz kterega se izvalijo le delavke, drugič pa jim s tem tudi jako pomaga, ker jim ni treba proizvajati voska in napolnijo tako izdelano satovje z nabrano in ne porabljeno strdjo. Nekaj trotov mora sicer imeti vsak panj, toda par sto jih ima dovolj, posebno v močnejšem čebelnjaku. Kakor smo že v prvi številki «Zadruga» omenili, se proda lepa strd po 2 K, vosek pa po 3 K 40 h kilogram; ako se toraj uvažuje, koliko strdi in časa stane kilogram voska, se uvidi, da mu je cena neprimerno nizka. Zato bo vsak umen čebelar proizvajanje istega v večjem obsegu omejil in ga tudi ne prodajal. Z umetnim satovjem lahko pomagamo slabemu roju hitro na noge, tako da ga moremo brez skrbi vzimiti in prihodnjo pomlad mu dajamo zopet umetne plošče, ter ga tako pripravimo do moči. — Umetno satovje pa tudi zamenjamo s starim (črnim). Vsak čebelar ve, da črno satovje ni veliko za rabo in zarad tega starokopitneži tudi «stare čebele» zamorijo; zakaj prav za prav tako ravnajo, menda sami ne vedo. Skušeni čebelarjem pa je znano, da staro (črno) satovje zarad tega ni za rabo, ker postajajo celici vedno manjše. Vsaka čebela

pusti v celici, ko se izleže, svojo srajčico; tako postajajo luknjice seveda vedno manjše, in vsled tega tudi vse čebele, ki se v tej celici izvalijo, ker se ne morejo dobro razviti. Matica pa tudi ne leže rada v take celice jajc. Pisec je enkrat izrezal iz takega črnega sata kos trotovega in ga nadomestil z belim čebelnim satičkom; ko je pozneje enkrat slučajno zopet v panj pogledal, videl je, da je v tem novem kosu pač zalega, v ostalem satu pa ne. — Vpoštevati se mora, da imajo take «stare» čebele navadno novo matico, ker je starejša s prvim rojem odletela; zatoraj je jako umestno, da se takemu izrojencu pravočasno preveč staro satovje odstrani in nadomesti z novim ali umetnim, ker je navadno tak panj potem za pleme boljši, kakor kak prvi roj z novo matico.

(Nadaljevanje sledi.)

Učitelj v Trdivasi.

Poučna povest.

(Prosto po nemškem izvorniku za Slovence priredil * * *)

(Nadaljevanje.)

Jakob Stiskač se je približeval hiši Jurija Štora. Že od pamtiveka so bili Štori gospodarji na lepem posestvu. Hiša je stala nad 200 let, močno zidana ter po stari navadi opremljena z raznimi starinskimi napisi. Na pročelju je stal napis

«Bog blagoslovi to hišo in njene prebivalce», dalje spodaj

«Pridna gospodinja tri ogle podpira».

Na dvorišču je vladalo živahno življenje. Spravljali so seno z vozov na škedenj. Na pol praznem vozu je stal posestnik, širokoplečat mož čokate postave, ki je z tako vnemo metal seno na škedenj, da mu je kar pot lil po obrazu.

«Dober dan, Jurij Štor. Ne daj se motiti, opravi najprej delo. Jaz imam čas». Počasi se je obrnil kmet, jezno pogledal prišleca, leno odzdravil in mirno naprej opravljal svoje delo. Stiskač se ni zmenil za neprijaznost, saj je bil tega že vajen, ker se je pri Juriju Štoru že čutil domačega, se je podal v kravji hlev, stopal od krave do krave in si je ogledoval. Nekatero so bile dobro rejene, druge suhe in mršave; naposled je obstal pred kravo, ki je izvanredno slabo izgledala, jo potipal od vseh strani, rekoč: «Liška ti boš še lepa krava postala».

Sedaj vstopi Jurij Štor v hlev. Negotovo, plašno, napol jezno je pogledal oderuha.

«Jurij», je začel Stiskač z sladkimi besedami, «moram te pohvaliti, da tako dobro razumeš živino-rejo: Človek ima veselje, če si ogleda tvojo živino.»

Kmet je molče gledal v tla. Naenkrat dvigne glavo in vpraša: «Stiskač, kaj hočeš? Povej takoj!»

«Kaj hočem? Prav nič. V tej vročini se moram pehati okrog, ker v 8 dneh je sejem v Teharjih in, če nimam denarja, moram ostati doma. Štor, ti mi moraš pomagati.»

Štor je ostrmel; izpregovoril ni besedice, obupno je zrl pred se, njegov obraz je izražal njegov notranji boj.

Čez nekaj časa prične spet Stiskač: «Priznati moraš, da sem imel veliko potrpežljivost s teboj, saj mi dolguješ že dve leti obresti. Sedaj pa ne morem več čakati, moram imeti denar.»

«Povej vendar, kaj prav za prav hočeš od mene», odvrne z zamolklim glasom Štor.

«Ali ti nisem dovolj jasno povedal? Denar hočem imeti. Menda vendar ne boš pustil, da pride do tožbe; kaj bodo ljudje govorili, če bo bogati posestnik Jurij Štor z Orehovega zarubljen radi par desetakov?»

«Ti prav dobro veš, Stiskač, da sedaj nima nobeden kmet denarja. Počakaj do Martinovega, da prodam žito in živino.»

«Saj tudi zdaj lahko prodaš. Vzamem to le kravo namesto denarja.»

«Ta krava je moja najboljša mlekarica, te ne dam.»

«No, pa napravimo drugače! Zamenjam ti zunaj privezano kravo s to le liško. Četudi trpim škodo, ti jo dam, če le en petak primakneš. Pa naj bo, ker si ravno ti.»

Vročje je prihajalo kmetu, vsa kri mu je šinila v glavo, od jeze je trepetal, ter dvignil pesti proti Stiskaču. Ta je prestrašeno par korakov stopil nazaj. Kakor da bi kaj iskal, se je ogledoval Štor na vse strani; naenkrat zagradi gnojne vile, ki so slonele ob zidu, in se bliža Stiskaču: «Prokleta pijavka, nesramni lopov, ali se še hočeš norčevati z menoj?»

Stiskač se je naglo umikal pred njim in upil: «Moj Bog, moj Bog, Jurij ne nakoplji si nesreče. Pusti me ven, pusti me ven!» V nepopisni jezi se je kmet približeval oderuhu, ki si drugače ni vedel pomagati, kakor da je skočil v jasli in iskal zavetja za jedno kravo. Že je dvignil vile, da bi z njimi udaril Stiskača, kar vstopi v hlev njegov sin, krepek mladenič v starosti 25 let, ki očeta opozori, da se bliža nevihta, in da bodo hitro djali seno na dolgem travniku v plasti.»

Štor se je obrnil, spustil vila na tla, rekoč: «Že prav, Franc, le podvizajte se!» «Pridi vun, Stiskač, nisi vreden, da bi si na tebi omadeževal svoje roke», reče Štor po sinovem odhodu. Boječe je zapustil Stiskač svoje varno zavetje in si na tihem želel, da bi le že enkrat bil na prostem.

«Stiskač, sedaj pa poslušaj! Tvojega večnega trpinčenja sem že davno sit. Nimam miru ne po dnevi, ne po noči. Temu mora biti konec! Napiši kaj sem ti dolžen. O Martinovem odprodam kos zemljišča in ti plačam dolg.»

Stiskač je bil popolnoma presenečen, gledal je, kakor lovec, kateremu hoče divjačina uiti. Približal se je Štoru in mu prijazno prigovarjal: «Čemu prodajati zemljišče? Tvoji stariši in pradedi, od katerih si to lepo posestvo podedoval, se bodo v grobu obrnili.»

Bolestno je kmet zajecal.

«Zakaj prodati? Saj se Francu ponuja prilika, da se bogato oženi in poplača dolgove», je silil Stiskač.

Štoru je bil cel pogovor sila neprijeten. Stiskač pa je nadaljeval: «Vem za zelo bogato nevesto, ki nima več starišev, ampak samo brata, kateri se je tako dobro oženil, da ji lahko takoj celo doto izplača.»

Studil se je Štoru ta Stiskačev predlog. Če bi mu kdo prej rekel, da se mu bo Stiskač za svata ponujal, bi čutil njegove pesti. Sedaj pa — je obudil ta predlog v njem upanje, da z bogato ženitvijo ohrani kmetijo.

Negotovo je vprašal: «In ta nevesta! —»

«Je Zetečova Jerica v Družmirju.»

«Kaj, ta klepetulja, to staro strašilo, katere živ krst ne mara!»

«Kaj klepetulja, kaj strašilo? Od lepote človek ne more živeti. Ona ima denar, keterega ti potrebuješ. Kaj želiš toraj?»

«Kaj pa, če fanta ne mara», ugovarja v zadregi Štor.

«Nič se ne boj, ženske niso take. Vse prste si bo obliznila, če ga le dobi. To vem prav gotovo, saj sem že zadnjič pogovor pri njej na to napeljal.»

«In če Franc noče?»

«Če se ravna po božjih zapovedih, bo upošteval tvojo voljo in ubogal.»

«Meni je prav», odvrne kmet vzdihujoč.

«Ti si pameten mož, četudi si vroče krvi. Bom v Družmirju celo zadevo uredil, da boš spoznal, da sem dober človek. Mislim, da se bova sedaj tudi zedinila glede kravice. Če mi daš liško, te počakam še do Martinovega. Dokačas je že lahko zaroka in gostija.»

«O tem mi ne govori, saj že itak zadosti zgubim pri kupčiji.»

«Ker si ravno ti, še ti navržem petak in ga bom zabeležil v knjigi. Strela naj me na mestu ubije, če nimam zgube pri tej kupčiji.»

Dolgo časa se je branil Štor, nazadnje se je udal rekoč: «Sklenem kupčijo, če me do Martinovega pri miru pustiš, drugače ne!»

Sveto je obljubil Stiskač, da do Martinovega ne bo prestopil hišnega praga; vdarila sta v roko in kupčija je bila sklenjena. Takoj pokliče Stiskač hlapca, ki pripelje ono suho, jalovo kravo v hlev in odpelje liško iz hleva. Žalostno je mukala krava in njen glas je pretresel kmeta, saj mu je bilo težko se ločiti od krave, katero je sam zredil. Zadovoljno se smehljajoč je odrinil Stiskač z hlapcem in kravo proti domu. Med potom je mrmral pred se: «Zapomnil si bom vse žive dni, da me je ta kmetavzar spravil v tak smrten strah!»

Jurij Štor je previdno zaprl hlev ter se s težkimi koraki podal v hišo. V daljavi je nalahno bobnel grom.

IV.

V sobi je vladala tišina. Samo ura je jednokomerno tikala na steni in motila grobno tišino. Nemirno je hodil Štor po sobi gor in dol. Nekako tesno mu je bilo pri srcu, kakor da bi mu ležal težek kamen na prsih. Naposled obstane pri peči, poišče vivček, ga nabaše in prižge, a kmalu spet odloži, ker mu niti kajenje ne diši. Vsede se za mizo, podpre z rokami glavo in topo zre pred se.

Vrata se odpro in na pragu se prikaže stara dekla Špela, ki je že za časa njegove ranjke služila v hiši, po njeni smrti pa prevzela celo gospodinstvo. ter opomni: »Gospodar, bliža se huda ura. ali bi ne bilo dobro moliti?« Kmet je sedel nepremično, kakor bi bil gluhi. Špela je glasneje ponovila vprašanje, Štor pa je odkimal. Z glavo majaje je šla v kuhinjo ter rekla Francu, ki je ravnokar prišel v hišo: »Franc, pojdi v sobo k očetu! Zdi se mi ves izpremenjen, ne sliši nič, ne govori nič, še celo za odvrnjenje hude ure noče moliti, kar se še ni nikdar v tej hiši opustilo!«

Franc se je podal v sobo, kjer je našel očeta sloneti pri oknu.

Ko so se duri odprle, se je obrnil rekoč: «Ali ste djali seno v plasti?» »Da oče«.

»Kje pa je Biričeva ostala?« Hitela je domu k svojim otrokom ter rekla, da ta teden ne more več priti k nam na delo, ker mora prej svoje delo opraviti.

Nato je nastal dolg molk; zunaj je tulil vihar tako, da so šipe na oknih žvenketale. Štor se je vsedel k mizi sinu nasproti, ne da bi ga pogledal.

«Slabi časi so, Franc, tako ne more iti dalje. Delavci so dragi in težko za dobiti za drag denar in dobre besede. Špela tudi dolgo ne bo več zmagovala dela, midva sama pa tudi vsega ne zmoreva. Moral boš se oženiti.» Začuden je pogledal Franc očeta ter vprašal: »Oče, zakaj pa se naenkrat tako strašno mudi?«

»Franc, ti si dovolj star; jaz sem bil 2 leti mlajši, ko mi je rajni oče tvojo ranjko mater kot nevesto preskrbel. Tudi jaz vem za pridno nevesto, katera bi sodila v našo hišo.«

»Tako«, reče Franc v zadregi, katere pa oče ni opazil, nato sledi dolg molk.

Slednjič prične spet oče: »Franc poznaš dekleta v Družmirju?« »Nekatere poznam.« »Med njimi je nekaj zelo bogatih.« »Da, oče, to je res.« »Kako se ti dopada Zetečova Jerica?«

Sinu se je celo vprašanje zdelo nekam čudno, a na zadnje vprašanje je mirno odgovoril: »Jerica ni za me.«

Štor se je nadejal tega odgovora. »Zakaj Jerica ni za te?«

»Oče, dekle, katero drugi ne marajo, tudi jaz ne maram.«

»Ne delaj neumosti Franc; ti nimaš vzroka biti izbirčen. Jerica ima denar in denar potrebujemo.«

»A tako, sedaj se mi jasni, Stiskač hoče to ženitev narediti?«

»Franc, zapomni si, da Stiskač ne bo pozabil, kako sem danes proti njemu nastopil. O Martinovem ga moram izplačati ali — se nam bo slabo godilo.«

»Tako hudo pa menda vendar ne bo«, skuša tolažiti sin.

»Žalibog, da je hujše, kakor si ti misliš. — Do sedaj si smel delati, kar se ti je ljubilo, a odslej boš moral mene ubogati. V nedeljo grem v Družmirje, da spravim celo zadevo v tek. Pusti tudi druga dekleta pri miru, da ne bo vsled tega nobenih sitnostij.«

Franc je postal rudeč in odvrnil mirno: »Dekleta sem tudi do zdaj pri miru puščal.«

»Kaj pa je z Janezovo Marico? Saj si na zadnji veselici v enomer ž njo plesal in se za druge niti zmenil nisi. Rad privoščim dekletu zabavo, saj pri tvoji teti županji tako nima nič dobrega. A sedaj je vsemu temu konec!«

»Oče, Marica je pošteno kmečko dekle.«

»Misliš li, da bi drugače to ljubimkovanje trpel? Pa sedaj je konec temu ljubimkovanju, treba bo misliti resno na ženitev.«

»Oče, kar se Marice tiče, ni najino razmerje prazno ljubimkovanje.«

Štor se je zelo začudil ter glasno se krohotajoč vprašal: »Nemara nisi pri pameti, ali me hočeš za norca imeti? Franc, za tako neumnega pa me res ne smeš imeti, da bi to verjel.«

Franc je obledel, ko je slišal te besede, saj je iz njih spoznal, da se njegova srčna želja ne bo uresničila.

»Oče, dekle ne more nič zato, da je njen oče celo posestvo zapravil.«

»Sedaj imam dovolj teh čenčarij. Ti snubiš Jerico, in mirna Bosna!«

»Oče, vi mi lahko prepovete z Marico občeovati, pa Jerice, te klepetulje ne vzamem nikdar za ženo.«

Zunaj so divjale prirodne sile, še hujši boj pa se je bil v sobi med očetom in sinom. »Fantič,« je divje kričal oče, »hočem ti nekaj povedati. Nek vdovec je nekoč pravil, da mož, kateremu žena umre, najboljšo stori, ako si kupi vrv in se obesí. Ta mož je imel prav. To bi bilo tudi najboljšo za mene, potem bi ti bil iz pota in ti bi lahko delal, kar bi hotel. Pa tega veselja ti ne storim. Še živim in sem gospodar in ti boš vzela Jerico na vsak način za ženo.«

»Rajši tolčem kamenje na cesti.«

»Fant,« je zakričal Štor in dvignil roko.

V tem trenutku — se zabliska, zagrmi in na to velik tresk. Kakor okamenela sta si stala oče in sin nasproti. Ko sta se zavedla in pogledala skozi okno, sta zapazila, da je strela udarila v starodavni, veelik oreh, ki je stal sredi vrta in po katerem se je posestvo imenovalo Orehovo. Mogočno drevo je ležalo v dve polovici preklano na tleh.

»To ne pomeni nič dobrega«, je mrmral Štor sam pri sebi.

Glasno jokajoč je prihitela Špela v sobo: »Moj Bog, moj Bog, kako sem se prestrašila, škoda za lep oreh. Pa zakaj niste hoteli moliti?«

V.

Nevihta se je plegla, nehalo je dežiti in nebo se je počasi razjasnilo.

Cvetko je zapustil gostilno in se podal proti županovi hiši. Iz hiše mu je priletel suh pes nasproti in se lajajoč zaganjal proti prišlecju.

Od znotraj se je zaslišal kričeč glas: »Marica, pogledj, zakaj Čuješ tako laja?«

Na pragu se je prikazalo mlado dekle, majhne in krepke postave, okroglih lic v priprosti, a sila snažni obleki ter odpodilo nadležnega psa. Na Cvetkovo vprašanje, če je župan doma, pritrdi in pelje učitelja v sobo na desni.

Matija Rotnik je ravno sedel pri južini. Drugi so že davno končali južino, on je potreboval dalj časa; imel je že slabe zobe in s težavo je otepal trd kruh. Svežega kruha namreč ni trpel v hiši, moral je biti najmanj teden dni star, češ: »Bolj svež je kruh, več se ga poje,« v čem je bila njegova žena ž njim istih misli.

Cvetko je vstopil v sobo ter pozdravil: »Dober dan, gospod župan.« Ta je nejevoljno pogledal gosta in še predno je ta začel govoriti, je zarenčal: »Jaz ne dam nič. Le idite naprej.«

Presenečen je gledal Cvetko sitnega, suhega možička ter opomnil: »Kaj pa mislite, jaz sem novi učitelj.«

»Tako, tako,« je odvrnil Rotnik in postal prijaznejši. »Menil sem, da pobirate denar v kak namen in od te baže ljudem ne dam nič, naj pobirajo v katerikoli namen. Meni tudi nikdo nič ne da. — Vi ste torej novi učitelj? Dobrodošli!«

Po teh besedah je vstal in podal Cvetku svojo koščeno roko. Nato je odprl vrata in glasno zaklical: »Liza, Liza, pojdi sem, novi učitelj je tukaj!«

V veži so se zaslišali koraki in v sobo je vstopila žena, suha kakor župan, le za dobro glavo večja od njega. Podobna je bila fizičkovki, na katero bi človek obleko obesil.

Mati županja je pozdravila s celo ploho besed učitelja. Vprašanje je siedilo vprašanju tako, da je komaj utegnil odgovarjati. »Ste že oženjeni? Še ne? Kam mislite iti na hrano? Tako, mater imate seboj? Kedaj pride Vaše pohištvo? Kako stara je Vaša mati? Kako stari ste Vi?« v tej smeri je šlo vprašanje naprej. Cvetko bi si najrajši tiščal ušesa.

Končno je bila njena radovednost potolažena; njeno zadnje vprašanje: »Ste bili že v šoli?« je dalo Cvetku povod, da prosi za ključ.

(Dalje sledi.)

Vestnik potovalnega učitelja.

Predavanja potovalnega učitelja za združništvo **Vlad. Pušenjak** v Celju.

23. junija v Škalah «O poučnem potovanju v Nemčiji».

23. junija v Št. Ilju pri Velenju «O. Rajfajznovkah».

29. junija v Mali Nedelji «O Rajfajznovkah».

7. julija v Mali Nedelji o delovanju in pravilih posojilnic.

13. julija v Šoštanju o poučnem potovanju v Nemčiji.

14. julija v Družmirju o združništvu.

14. juliju v Št. Ilju pri Velenju o mlekarstvu in mlekarnah.

21. julija v Brežicah o vinarških zadrugah.

28. julija pri Sv. Bolfanku v Bišu o mlekarstvu in mlekarnah.

4. avgusta v Št. Ilju pri Velenju o varčevanju.

11. avgusta v Čadramu o združništvu.

Cenjene zadruge, posojilnice, bralna društva itd. se opozarjajo, da se pravočasno oglašajo radi predavanj ter vsakikrat navedejo več dni, ker je delokrog potovalnega učitelja zelo velik.

Dobrota «Zadružne Zveze».

Že od jeseni leta 1906. se pojavlja na denarnem trgu občutna draginja denarja. Nekateri hočejo to izvajati od posledic rusko-japonske vojske, a faktično pa je, da je potegnila Amerika veliko denarja nase in da ga primanjkuje v Nemčiji in Franciji. Avstrija je ostala deloma še obvarovana od te krize in to le vsled premišljene politike avstro-ogerske banke. Toda pokazalo se je kmalu, da tudi Avstrija ne bo mogla zadrževati naraščajočega denarnega pomanjkanja. In res je v prvi polovici l. 1907. zvišala omenjena banka diskont do 5⁰/₁₀, kar je zelo veliko v primeri z velikanskimi dimenzijami te banke. Diskont pri lombardih je tudi poskočil celo do 5¹/₂ ⁰/₁₀. Veliki dunajski denarni zavodi so povzdignili splošno obrestno mero za hranilne vloge in posledica tega je bilo, da so istim sledili tudi zavodi po drugih deželah.

Če primanjkuje velikim denarnim zavodom prometnega kapitala, občutijo to tudi manjši denarni zavodi. Tako se je tudi pri nekaterih naših posojilnicah pokazala že v začetku t. l. precejšnja «suša» po blagajnah. Veliko posojilnic, ki veljajo sicer za precej trdne, je bilo prisiljenih iskati si tuje pomoči. Dočim se je dobil v prejšnjih časih kredit še pod precej ugodnimi pogoji, je postal sedaj dražji.

Posojilnica v K. je kmalu spoznala, da glavna, ki ji je na razpolaganje, ne zadostuje več potrebam časa. Obrnila se je še pravočasno na velik denarni zavod za kredit. Toda imenovani institut je zahteval za izposojilo 6⁰/₁₀ obresti in še menico, da si ravno velja posojilnica v K. za zavod, ki je posloval dosedaj samo z lastno obratno glavnico. Obrnila se je torej na drug denarni zavod, ki je pa naprej zahteval obširnih in dolgotrajnih informacij. Zehteval je tudi, da se mu določijo še zadnje revizijsko poročilo, nakar je šele dovolil posojilo na menico, pa tudi za nerazmerno visoke obresti. Ta medsebojna korespondenca je trajala kacic 10 dni in bi torej posojilnici po preteku tolikega časa ne bilo dosti pomagano z dragim denarjem. Posojilnica se je obrnila torej na svojo «Zadružno Zvezo» v Celju, iz katere je dobila v kratkem precejšnjo svoto kot hranilno vlogo po najnižje mogočem obrestovanju.

Dasiravno se je z zakonom o obligatorični reviziji vzelo posojilnicam precej avtonomije, se vendar one lahko podvržejo Zadružni Zvezi, da jih ne revidira c. kr. organ. Poleg moralne pomoči, ki jo daje zveza, dobijo od nje navadno tudi najcenejšo materialno pomoč, kar je čisto

naravno. Zveza, ki je po svojih organih revidirala svojo članico-posojilnico, je tudi najbolj prepričana o kreditni zmožnosti članice. Manjše, novoustanovljene posojilnice sploh ne morejo začeti svojega poslovanja brez pomoči Zveze. Domačih hranilnih vlog dobe navadno bore malo in so večinoma navezane na zvezni kredit.

Velikovec. (Zahvala in priznanje.) «Hranilnica in posojilnica» v Velikovcu je bila vsled uloma v blagajno koncem meseca aprila t. l. oškodovana za svoto 5079'78 K. Ista je zavarovana proti vlogu po «Zadružni Zvezi» v Celju pri zavarovalnici «Assicurazione Generali» v Trstu. ki je ugrabljeno vsoto brez vseh ugovorov in odlašanja takoj izplačala, tako, da hranilnica ne trpi nobene škode. Zato podpisana zadruga izreka omenjeni zavarovalnici najtoplejšo zahvalo in priznanje. Ravnotako iskreno zahvalo izreka načelstvo tudi «Zadružni Zvezi v Celju», kakor še posebno njenemu ravnatelju g. Fr. Joštu, ki je oskrbel zavarovanje in posredoval med hranilnico in zavarovalnico za točno izplačilo ugrabljene svote. «Hranilnica in posojilnica» v Velikovcu. France Reš, načelnik.

V posnemanje! Podgradska posojilnica in hranilnica odločila se je z ozirom na to, da je letos prvi zrelostni izpit na hrv. gimnaziji v Pazinu, dajati enemu visokošolcu iz Podgrajskega okraja do K 500 letne podpore, katera bi trajala do dovršenja študij, ako dijak redno in pravilno napreduje, na kar se bo pazilo z vso strogostjo.

V slučaji, da se podpora ne odda visokošolcu, dajale se bodo manjše podpore srednješolcem tega okraja. Letos se je že dovolilo enemu drugošolcu 50 K.

Dijaki iz hrv. gimnazije v Pazinu imajo prednost pred onimi z drugih gimnazij. Ta prednost pa ne velja glede dijakov na raznih visokih ali srednjih šolah, ki niso gimnazijalci.

Naj bi drugi denarni zavodi s sličnimi odločbami pospeševali naraščaj inteligence, ki nam je tako zelo potrebna še povsodi, posebno pa v Istri!

Zadružne in gospodarske vesti.

Poziv!

Številka 1 letošnje «Zadruga» nam je skoraj popolnoma pošla, četudi se je iste tiskalo nad 10.000 izvodov.

Ker pa se po istej vedno povprašuje, uljudno prosimo vse one zadruga, društva in posameznike, ki imajo od 1. številke Zadruga na razpolago po več izvodov, da nam enega vrnejo.

Vsem, ki bodo to storili izrekamo že naprej prisrčno zahvalo!

Uredništvo in upravništvo «Zadruga».

Načelnik splošne zveze kmet. zadrug na Dunaju baron Dr. P. Störck je bil 17. julija od cesarja odlikovan z redom železne krone III. razreda. Slovenski zadrugarji najsrčneje čestitamo voditelju avstrijskega kmečkega združništva k temu visokemu odlikovanju. To odlikovanje ni le priznanje za zasluge, katere si je načelnik splošne zveze za združništvo stekel, ampak je ob enem dokaz, da se na najvišjem mestu zanimajo za razvoj združništva kot prevažnega sredstva za povzdigo kmetijstva. Naša želja je, da bi odlikovanec še dolgo vrsto let tako neustašeno vodil avstrijsko kmetijsko združništvo ko doslej!

Hvalevreden čin kmečke posojilnice. Hranilnica in posojilnica v Gotovljah je sklenila pri svojem letošnjem rednem občnem zboru, nabaviti iz svojih sredstev za zadrugnike veliko travniško brano za pokončevanje in iztrebljevanje mahu. Nadalje je dovolila ta posojilnica enemu kmečkemu fantu podporo v svrhu, da je isti obiskoval trimesečni mlekarški tečaj na Vrhnikih in porabi dotični sedaj svoje izkušnje vprid domačim posestnikom.

Posojilnice, zlasti Raiffeizenovke, posnemajte to svojo vrlo sestro v obilni meri!

Trimesečni mlekarški tečaj. Mlekarnstvo je ona gospodarska panoga, ki se še pri nas premalo upošteva. Veliko zaslug za povzdigo mlekarstva so si pridobile mlekarke zadruga, katere se v zadnjem času prav marljivo snujejo na Kranjskem. Uspeh mlekarj pa je odvisen od strokovno izvežbanih mlekarjev; radi tega prireja c. kr. kmetijska družba v Ljubljani mlekarški tečajer Drugi tak tečaj se je zaključil 7. julija na Vrhnikih te so bili navzoči zastopniki deželne vlade, deželnega odbora, kmet. družbe, kranjske trgovske zbornice, «Zadružne Zveze» v Ljubljani in mlekarne na Vrhnikih. Voditelj tečaja, potovalni učitelj za mlekarstvo g. J. Legvart je pozdravil navzoče, podal kratko sliko o celem tečaju ter se zahvalil mlekarji na Vrhnikih, ki je dala svojo krasno novo mlekarjo na razpolaganje kot učilo in udeležencem tečaja za stanovanje. Nato je sledil kratek izpit, ki je pričal o velikem uspehu tečaja. Tečaj je obiskovala 16 učencev, izmed teh 1 iz Gotovelj na Štajerskem, kateri so prav marljivo sledili pouku. Mlekarnstvo je spet dobilo 16 mlekarjev-strokovnjakov, ki bodo veliko pripomogli k nadaljnjemu razvoju mlekarstva.

Otvoritev mlekarne na Vrhnikih. Dne 7. julija se je slovesno otvorila najlepša, popolnoma moderno urejena mlekarja na Vrhnikih. Največ zaslug pri stavbi nove mlekarne ima njen načelnik g. Tršar ml. Želeti je le, da bi bilo na Slovenskem več tako požrtvovalno za združništvo delujočih mož.

Le v organizaciji je naša rešitev! je vsebina članka, priobčenega v prvi julijski številki «Primorskega Gospodarja», v kateri se poroča o uspehih, katere je dosegla jedva ustanovljena, «goriška eksportna zadruga za zelenjavo» pri prodaji krompirja. Cene krompirja so letos 7—8 K q, a lani ob tem času 3'20 K. Zadruga šteje približno $\frac{1}{5}$ vseh pridelovalcev krompirja kot člane in je, predno se je začel krompir kopati, določila ceno krompirja, pod katero ga ne sme noben zadrugnik prodati ter je zagrozila trgovcem, kateri bi ga plačevali pod določeno ceno, da se jih izključi od prodaje. Zadruga je bila natanko informirana o cenah na svetovnem trgu, ni se dala splašiti po spletakah trgovcev in dosegla, ker so ostali vsi kmetje združeni, ne le določeno, ampak še višjo ceno. Ta krasen uspeh naj bo v spodbudo drugim Goričanom in izražamo željo, da se v članku omenjena zadruga podjetja, kakor zadruga za olupljene suhe češplje v Bricu, vinarske zadruga, mlekarne itd. na Goriškem osnujejo!

Občni zbor splošne zveze kmet. zadrug na Dunaju se vrši koncem poletja in se bo ob isti priliki predavalo o združnem šolstvu.

2. avstrijski zadrugni shod se vrši prihodnje leto.

Zadružno prodajo jajc je vpeljala jedna mlekarica na Moravskem in je plačevala povprečno celo leto za kg jajc (okrog 18—19 kosov) 99 h. Če primerjamo s tem cene jajc pri nas, uvidimo uspeh skupne prodaje jajc; uspeh pa tiči vzlasti pri prodaji na kg tudi v tem, da se ljudje bolj zanimajo za perutninarstvo in redijo kokoši, ki ležejo mnogo in velikih jajc. Vsem mlekarnam se toplo priporoča skupna prodaja jajc!

V Ameriki je nedavno o priliki slavnosti 50 letnice kmet. visoke šole v Michiganu, najstarejše kmetijske visoke šole v Zedinjenih državah, govoril predsednik Zedinjenih držav Roosevelt ter je pozival kmete, naj se združujejo in v združenju varujejo svoje koristi.

Največja mlekarica na Danskem je v Haslew-u. Ista dobi na leto 50 milijonov kg mleka; mlekarica ima 400 uslužbencev, 40 voz vozi vsak dan mleko v steklenicah v Kodanj, kjer obstoji zaloga, ki preskrbuje 700 trgovin z sirom in presnim maslom. Siraštvo se v veliki meri goji; zaloga obsega 50.000—70.000 pet in 1/2 kg težkih kosov raznih vrst.

Vrednost mlekarne in strojev znaša 2 1/2 milijona K.

Vажnost zadružništva se vedna bolj uvideva. V Nemčiji se zadružništvo predava na raznih vseučiliščih, kmetijskih šolah itd. V zadnjem času pa se je ustanovila na trgovski šoli v Berlinu posebna stolica za zadružništvo in bodo dijaki morali iz tega predmeta ravno tako polagati izpite kakor iz drugih predmetov.

Tudi hrvaški zadrugarji so na svojem zadnjem združnem sestanku sklenili delati na to, da se pouk o zadružništvu vpelje v učiteljišča in bogoslovja in so predložili deželni vladi tozadevno spomenico.

Sadjarje opozarjamo na to, da bode odsej l. štarska tovarna za konzerve (l. steierm. Fruchtsäfte und Conservenfabrik) «Styria» v Liebenau pri Gradcu kupovala sadje v veliki množini in naj sadjarji iste svoje pridelke ponudijo. Najlažje to storijo sadjarji jedne občine ali župnije skupno potom kmetijske zadruge ali posojilnice. Vsa natančnejša pojasnila daje «Zadružna Zveza» v Celju.

Kreditne zadruge v Rusiji. V Rusiji obstojita dve vrsti denarnih zavodov, kreditne zadruge in posojilnice. Posojilnice so ustanovljene po sistemu Schulze-Delitzsch ter tvorijo njih obratni kapital v prvi vrsti deleži udov. V celem se nahaja na Ruskem okrog 1500 takih posojilnic z nad 500.000 člani.

Druga vrsta denarnih zavodov so kreditne zadruge, pri katerih ni deležev, ampak dobivajo obratni kapital iz rezervnega zaklada, tujega denarja in daril. Teh je v celem 1300 z nad 350.000 člani.

Brezdovomno še čaka ne le kreditne zadruge, ampak tudi druge zadruge v Rusiji veliko dela in upati je, da bodo iste, če se enkrat poležejo politični nemiri, veliko storile v prid kmečkega stanu.

Zadružništvo na Irskem. Živahni Irci, ki so dovetni za vsako novo stvar, so se z vso vnemo poprijeli zadružništva in so v tem oziru daleč nadkrilili Angleže. V celem obstoje 4 zadružne zveze z 835 zadrugami (dandanes gotovo nad 900) in sicer pripada istim 331 mlekarn, 151 nakupovalnih zadrug, 232 posojilnic, 25 perutninarskih, 9 lanarskih, 50 prodajalnih, 18 čebelararskih zadrug, 2 zadrugi za sušenje slanin in razne druge zadruge.

Najlepše se razvijajo mlekarne, ker se na Irskem nahajajo vsi predpogoji za mlekarne, posebno izvrstni travniki in pašniki. Mlekarne se leto za letom izpopolnjujejo in odpravljajo nedostatki, kateri še tu in tam ovirajo uspešen razvoj.

Tudi nakupovalne zadruge se lepo razvijajo, k čemur mnogo pripomore skupno delo z angleškimi sličnimi organizacijami.

Velik napredek kažejo posojilnice, katere zasebne banke preskrbujejo z potrebnim kapitalom. Bančni ravnatelji se udeležujejo občnih zborov posojilnic in tamkaj ljudi poučujejo, na kak način najlažje stopijo z bankami v zvezo.

Za skupen nakup skrbi velika nakupovalna zadruga, ki je centrala za blagovni promet in se od leta do leta razvija.

Zadružništvo na Irskem si je pridobilo veliko zaslug za napredek kmetijstva in radi tega je istemu zagotovljena lepa bodočnost.

Na otoku Cypren obstoji 14 posojilnic-Rajfajznovk, ki so v enem letu sprejele več hranilnih vlog in od več vlagateljev, kakor državna hranilnica, ki obstoji že 5 ali 6 let.

Spet jasen dokaz za to, kakega pomena so Rajfajznovke za pospeševanje varčevanja.

Uzorne kmetije so važno sredstvo za navajanje kmetovalcev k umnemu kmetijstvu. Vsled tega se na Goriškem zelo potegujejo za ustanovitev uzornih kmetij. Kazalo bi tudi v ostalih slovenskih pokrajinah delati na to, da dobi vsako okrajno glavarstvo jedno uzorno kmetijo.

Novo sredstvo proti peronospori. Veliko kmetijskih časnikov poročajo, da se je iznašlo novo sredstvo proti peronospori, «Tenax» imenovano, katero bolje učinkuje kot modra galica in je bolj po ceni.

O tem sredstvu bomo obširnejše poročali, ko bomo izvedeli o uspehih poskusov, ki se delajo s tem sredstvom.

Književnost.

Jugoslovenski Gospodar v Ameriki. Glasilo jugoslovenskih kmetovalcev, obrtnikov in trgovcev. Koncem meseca junija je začel v Chicagu izhajati list pod gornjim naslovom, čegar izdajatelj objavlja v uvodnem članku sledeči program lista:

«Jugoslovenski Gospodar v Ameriki» si je stavil nalogo postati središče in zbirališče vseh samostojnih slovenskih gospodarjev v Ameriki. Namen lista je, izobraževati in napeljevati rojake k samostojnosti, — to dejstvo more pač vsakega Slovenca v Ameriki zanimati, ker, kdo izmed Slovencev si pač ne vošči enkrat postati samostojen gospodar? — Čim večje gmotno stališče si boš pridobil, tem lažje boš dosegel one življenske prednosti — duševne in telesne —, katere snujejo srečo človeško!»

V naslednjih člankih, kakor v člankih splošen gospodarski pregled, kaj je za Ljubljano boljše tovarne ali umetno poljedelstvo, zakaj mali trgovci propadajo, pouk časnikaštva na kmet. šolah itd. se obravnavajo važna gospodarska vprašanja.

List priporočamo ne le ameriškimi Slovincem, ampak tudi Slovincem v domovini, da se pouče o gospodarskem delu ameriških rojakov in zvedo njih mnenje o raznih gospodarskih vprašanjih.

Uredništvo tega novega gospodarskega lista ima tudi namen izdati knjigo, ki bi vsebovala vse, kar so Slovenci v Ameriki na gospodarskem polju dosegli. Ta knjiga bo gotovo zelo poučljiva in je želeli, da se izdajateljem namen posreči!

Seznam jugoslovanskih zadrug.

ki so bile po izidu julijske številke «Zadruge», pa dosedaj registrovane v zadružnih registrih trgovskih sodišč oziroma na novo ustanovljeve:

Št. Pavel pri Preboldu (Štajarsko, okrož. sod. Celje) hranilnica in posojilnica v St. Pavlu pri Preboldu, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Gorica (Primorsko, okrož. sod. Gorica) Goriška eksportna zadruga za zelenjavo, registrovana zadruga z omejenim poroštvom.

Sv. Lucija kod Oprtija (Istra, okrož. sod. Rovinj) Kraško društvo za štednju i zajmove, registrirana zadruga na neograničeno jamčenje.

Št. Jur ob Taboru (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Št. Jurju ob Taboru, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Celje (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Ljudska hranilnica in posojilnica v Celju, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Mala Nedelja (Štajarsko, okrož. sod. Maribor) Hranilnica in posojilnica pri Mali Nedelji, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Luče (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Hranilnica in posojilnica v Lučah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Št. Ilj pri Velenju (Štajarsko, okrož. sod. Celje) Raiffeisenova posojilnica v Št. Ilju pri Velenju, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Šmarjeta pri Rimskih Toplicah (Štajarsko, okrož. sod. Celje) hranilnica in posojilnica v Šmarjeti pri Rimskih Toplicah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Kaštel (Primorsko, dež. sodnija Trst) Kaštelsko društvo za štednjo i zajmove, registrana zadruga na neomejeno jamčenje.

Trebče (Primorsko, dež. sod. Trst) Hranilnica in posojilnica v Trebčah, registrovana zadruga z neomejeno zavezo.

Split (Dalmacija okrožno sodišče Split) Zadrugni Savez, vknjižena zadruga sa ograničenim jamstvom.

Seznam jugoslovanskih zadrug.

ki so bile zbrisane v zadrugnih registrih trgovskih sodišč.

Ribnica (Kranjsko, okrož. sod. Novomesto) Kmetijsko društvo v Ribnici, registrovana zadruga z omejeno zavezo.

Grahovo (Kranjsko, dež. sod. Ljubljana) Mlekarsko in sirarska zadruga grahovska, registrovana zadruga z omejeno zavezo, vsled končane likvidacije.

Dolenja vas (Kranjsko, okrož. sod. Novomesto) Kmetijsko društvo v Dolenji vasi pri Ribnici, registrovana zadruga z omejeno zavezo vsled skončanja konkurza.

Gruda (Dalmacija, okrož. sod. Dubrovnik) Prva konavoska vinarska zadruga, registrovana uz ograničeno jamstvo u Grudi u Konavlima, usljed dobrovoljnog raspusta.

LISTNICA.

Vse zadruge prosimo, da nam na kratko poročajo o obč. zborih, vzlasti o važnih sklepih obč. zborov.

Razne g. sotrudnike, ki so nam poslali gradivo, prosimo potrpljenja; tokrat radi pomanjkanja prostora nemogoče.

Članek o konverziji dolgov se je vsled boleznii referenta zakasnil. Pride prihodnjič gotovo!

Članek glede pristojbine od posojilne pogodbe pride tudi prihodnjič.

Vprašanja in odgovori. S prihodnjo številko otvorimo oddelek pod tem naslovom in pozivamo vse zadruge, da uporabljajo ta oddelek.

Zadrugna zveza v Splitu. Že v 3. števil. »Zadruga« smo poročali, da se je ustanovila za Dalmacijo posebna zadrugna zveza »Zadrugni Savez, vknjižena zadruga sa ograničenim jamstvom«, katera je bila pred par dnevi registrovana.

Odkritosrčno pozdravljamo novo posestrimo, zagotavljam isto, da hočemo z njo skupno delovati v prid jugoslovanskega zadrugništva ter ji želimo najlepše uspehe pri zadrugnem delu v Dalmaciji.

Odlikovanja. Razun načelnika splošne zveze kmet. zadrug na Dunaju so bili odlikovani še drugi odlični zadrugarji avstrijski, kakor Jos. Faschingbauer, podnačelnik splošne zveze, Dr. Fr. Stefczyk, voditelj poljskih zadrugarjev z viteškim križcem Franc Jožefovega reda, Viktor Kerbler, deželni nadsvetnik v Lincu in Dr. Ed. Türk, zastopnik zadrugne zveze v Šleziji z redom železne krone III. razreda, Iv. Sedlak, ravnatelj zadrugne zveze v Pragi z častniškim križcem Franc Jožefovega reda, Fr. Zika, ravnatelj češke zadrugne zveze v Šleziji z zlatim zaslužnim križcem s krono ter pisarniški ravnatelj zadrugne zveze v Pragi Anton Blažek z naslovom cesarskega svetnika.

Neumorno za napredek zadrugništva delujočim odlikovancem izražamo naše najiskrenejše častitke.

„Denarna centrala Zadrugne Zveze v Celju“ izkazuje z 31. julijem 1907 naslednji denarni promet in bilanco:

Stanje deležev koncem leta 1906	K	113.790'—
Vplačani deleži	»	1.670'—
Skupaj	K	115.460'—
Izplačani deleži	»	—'—
Stanje deležev	K	115.460'—
Stanje pasivnih tekočih računov		
koncem leta 1906	»	1.530.409'19
Prejeti pasivni tekoči računi	»	1.318.649'81
Skupaj	K	2.849.059'—
Vzdignjeni pasivni tekoči računi	»	852.663'68
Stanje pasivnih tekočih računov	K	1.996.395'02
Stanje aktivnih tekočih računov		
koncem leta 1906	»	1.626.384'72
Izplačani aktivni tekoči računi	»	1.083.684'53
Skupaj	K	2.710.069'25
Vrnjeni aktivni tekoči računi	»	787.340'03
Stanje aktivnih tekočih računov	K	1.922.729'22
Gotovina, poštna hranilnica in na-		
ložbe	»	154.715'84
Denarni promet je znašal v juliju:		
prejemki	»	4.353.505'81
izdatki	»	4.339.409'62
Skupni denarni promet toraj v		
juliju (do 31./7. 1907.)	K	8.692.915'43

Družba za uvedbo 'hišnih hranilnih nabiralnikov',

družba z omejeno zavezo.

Telefon št. 4.996.

DUNAJ, I. Seilerg. 4.

Ček. konto poštne
hranil. št. 88.098.

Pridobili smo za Avstrijo izključno prodajalno pravico

„Hišnih hranilnih nabiralnikov“

tvrdke Krištofa Cloeter na Dunaju

in vabimo slavne denarne zavode k naročbi.

Nabiralniki so iz jeklene pločevine prešani in zakovani ter se izdelujejo v dveh vzorcih.

Vzorec št. I,

je nabiralnik, ki se nahaja že dalj časa v prometu. Visok je 13 cm, dolg 10 cm, širok 6 cm. Nabiralniki se izdelujejo fino ponikljani. Na zadnji strani nabiralnika se nahaja priprava, ki omogočuje nataktni posebno lastnikovo visečo ključavnico. —

Cena kosu K 4'—

Vzorec št. II,

z novim, absolutno varnim zaporom. Ta nabiralnik je 13 cm visok, 8 cm dolg in 5 cm širok. Zaradi pripravne oblike in velikosti ga je mogoče lahko v žep vtakniti. Nabiralnik se izdeluje bruniran.

Cena kosu K 4'50.

Pri obeh nabiralnikih se nahaja na zgornji strani špranja, skozi katero je lahko mogoče spustiti petkronski srebrnjak. Vzorec št. II ima razven tega na ožji steni, posebno odprtino za papirnat denar. Na prednji strani je pritrjena tablica, na katero se vtisne ime denarnega zavoda in tekoča številka. Najmanjša dobava znaša 100 kosov, dobavni čas pa krog 60 dni. Cene veljajo za Dunaj proti gotovemu plačilu. Za vtisk napisa je plačati jedenkratno plačilo za vse naročene in naknadno naročene kose v skupnem znesku po 50 v od črke. V svrhu naročila se naj obračajo zadruga na Zadružno Zvezo v Celju, ki vse potrebno oskrbi.

Zvezna tiskarna v Celju ▲ Schillerjeva cesta št. 3

izvršuje vsa v tiskarsko stroko spadajoča dela od navadne do najmodernejše oblike. Ker je bogato založena z najnovejšimi okraski ter opremljena z motornim, oziroma električnim obratom, lahko izvršuje največja dela v kratkem času okusno, točno in ceno.

VSE PO KONKURENČNIH CENAH!

ZVEZNA TRGOVINA, Celje, Rotovška ul. 2

priporoča sl. posojilnicam, hranilnicam in zadrugam založne tiskovine po znižanih cenah:

	100 pol oziroma komadov	K		100 pol oziroma komadov	K
Obrazec A. Blagajniški dnevnik	kolek	5'—	Opravitni zapisnik		5'—
" B. Konto za posojila		7'20	Menice, slovenske		4'—
" C. Konto za hranilne vloge	kolek	7'20	Skadenčna knjiga za menice		5'—
" D. Konto za zadružne deleže		5'—	Konto hiš		5'—
" E. Razdelnik izdatkov		6'40	Zemljkunjižna prošnja		5'—
" F. Razdelnik prejemkov		6'40	Rubrun za zemljkunjižne prošnje		4'—
" G. Imenik družstvenikov (register)		6'40	Obrazec U. Pristopni list		6'40
" H. Denarni listek		1'—	" V. Izkaz za rentni davek		4'—
" I. Listek vzdignjenih hranilnih vlog		1'—	Fascikelni za dolžna pisma	1 par	—90
" K. Referatna pola za dolžnike		1'20	" " pristopne liste	1 "	—60
" L. Poročevalna pola za dolžnike		5'—	" " menice	1 "	—60
" M. Opomin ostalih obresti		1'—	Knjiga za naložen denar št. 600 K/70	kolek	2'40
" N. Računski listek za posojila		1'—	" " izposojila št. 600 K/70	kolek	2'40
" O. Konto hranilne vloge		7'—	" inventar št. 600 K/70		2'40
" P. Konto deleži in dividenda	za sklepanje računov	7'—	Imenik (index) vlagateljev 195/5/48		1'20
" R. Konto posojila		7'—	" zadržnikov in dolžnikov 195/5/48		1'20
" S. Izkaz o neposrednih pristojbinah		4'—	Zapisnik za sklepe načelstva 400 K/100		2'70
" T. Računski zaključek		7'—	" obnega zbora 400 K/70		2'50
Dolžno pismo		6'—	Ovitki za obrazce O., P., R., po 100 pol po		6'—
Navodilo kako sestavljati letne račune	komad	—30			

VEZANJE VSEH KNJIG SE PRESKRBI V LASTNI KNJIGOVEZNICI SOLIDNO IN CENO.

Zvezna knjigoveznica, Celje

Schillerjeva cesta št. 3

se priporoča za vsa v svojo stroko spadajoča dela, kakor: vezanje zapisnikov, raznih liturgičnih in drugih knjig, molitvenikov, izdelovanje map, fascikljev itd. Sprejemajo se tudi vsakovrstna galanterijska dela. Izvršuje vse ceno, hitro in solidno.

Naslov za brzojavke: Sporobanka.
 Akcijska glavica **K 10,000.000.**

Telefon številka: 19—95.
 Vlog okoli **K 66,000.000.**

Ústřední banka českých spořitelén

(Osrednja banka českih hranilnic)

Podružnica v Trstu Piazza del Ponterosso 3.

Blagajniški prostori in menjalnica v pritličju, — bančni prostori v I. nadstropju.
 (Centrala v Pragi, podružnice v Brnu, na Dunaju in Lvovu)

je začela redno poslovati **1. julija 1907.** ter se peča v smislu svojih pravil z bančnim in denarnim trgovanjem vseh vrst. Sprejema vloge na knjižice in blagajniške nakaznice po $4\frac{1}{4}\%$ do $4\frac{1}{2}\%$ na tekoči in žirovni račun po $4\frac{1}{4}\%$ in $4\frac{1}{2}\%$ z ozirom na odpovedni rok.

(Dohodninski davek iz vložnih knjižic in blagajniških nakaznic plačuje banka sama.)

Menice eskontuje samo denarnim zavodom. Kupuje in prodaja pod ugodnimi pogoji pri svoji blagajni in na tržaški, dunajski in praški borzi vrednostne papirje (rente, prioritete, zadolžnice, srečke, delnice itd.), izvršuje inkaso vseh vrst, sprejema vrednostne papirje v shrambo in upravo, daje posojila na vrednostne papirje, izvršuje brezplačno vinkulacije in devinkulacije vrednostnih papirjev, daje posojila deželam, okrajem, občinam, vodovodnim društvom ter sploh korporacijam, ki imajo pravico pobirati doklade; na podlagi teh posojil izdaja 4% pupilarno varne bančne obligacije, s katerimi se smejo zalagati sirotinske in fideikomisne glavnice, ustanove, trgovske, službene, vojaško-poročne in carinske kavnice itd.; preskrbuje in vlaga vadije in kavnice vseh vrst; izvršuje prenos valut pri konverzijah zemljeknjižnih dolgov; daje brezplačno informacije in nasvete glede bančnih transakcij, posebno glede nalaganja glavnic.

Na vsa vprašanja radevolje odgovarja **RAVNATELJSTVO.**

Priznано najboljšé

sejalnice vnovič zboljšanega sestava „Agrikola“,

jeklene pluge,
brane, valjarje,

kosilnice za travo, deteljo in žita,

obračalnike, stroje za grabljenje sena in žita,

stiskalnice za grozdje in sadje,

hidravlične stiskalnice,

stroje za mečkanje in robkanje grozdja,

☞ mline za sadje, skropilnice ☞
 ☞ za trte in druge rastline, ☞

stroje za sušenje sadja in sočivja,

vrtilne pumpe za gnojnico,

izdeluje in razpošilja v najnovejših, odlikovanih sestavih

Ustanov. 1872.

PH. MAYFARTH & Co.,

1050 delavcev.

tvornice kmetijskih strojev, livarne in parne fužine **DUNAJ 2/1, Taborstrasse št. 71.**

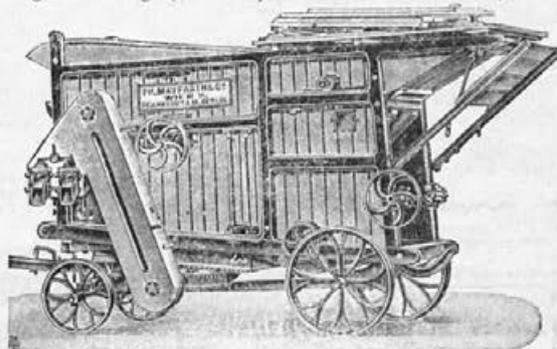
Odlikovan z nad 500 zlatimi, srebrnimi kolajnami i. t. d.

Obširni ceniki s podobami brezplačno.

Zastopniki in preprodajalci se iščejo.

mlatilnice

s patentovanimi tečaji, prirejenimi za kolobarno mazanje (Rollen-Ringschmierlager), ročne, na vitel in motorne,

vitlje za vprežno živino,

stroje za snaženje žita, trijerje, stroje za robkanje koruze,

stroje za rezanico s patentovanimi tečaji, prirejenimi za kolobarno mazanje, da jih je možno goniti povsem lagotno.

stroje za parjenje krme, peči za štedilne kotle

in vse druge kmetijske stroje

Dr. E. Volčič, Novo mesto (Rudolfovo, Kranjsko)

je uredil in izdal:

1. „Civilnopravdni red in sodni pravilnik“ z drugimi civilno-pravdnimi zakoni. — Knjiga je popoln zbornik pravil označene vrste; koncem stvarine je obširno stvarno kazalo v slovenskem in hrvaškem jeziku. Obseg XII in 909 strani; cena vezani knjigi 8 kron, poštnina 55 vin.
2. „Odvetniška tarifa“, določila o slovenskem in hrvaškem jeziku pred sodišči, sodne pristojbine. Obseg 75 strani (20 tabel); cena 1 K 80 v.

Knjigi se dobivata pri dr.-ju Volčiču in pri knjigotržcih.

Klajno apno,

katero se je skozi 14 let izborna obneslo, se dobiva najbolj po ceni pri

Mih. Barthel & Comp.
Dunaj X/3. Siccardsburggasse 44.

Popis in ceniki zastoj

Dopisuje se v slovenskem jeziku.

! Varne pred ognjem in vlomom !

Blagajnice

prodaja v vseh velikostih, najboljše izdelane, firma ki obstoji že nad 30 let

S. BERGER

DUNAJ, I. Wipplingerstrasse 29.

Vzorci so v rabi in se lahko ogledajo pri „Zadružni Zvezi v Celju“

in pri mnogih drugih posojilnicah in hranilnicah v vseh slovenskih pokrajinah.

ÚSTŘEDNÍ BANKA ČESKÝCH SPOŘITELEN (Osrednja banka čeških hranilnic)

PODRUŽNICA V BRNU
Ferdinandova ulica 29.

Centrala v Pragi

PODRUŽNICA V TRSTU
Piazza del Pontarosso 3.

PODRUŽNICA V LVOVU
ulica Karola Ludvika b. 33.

I. Ovocna ulica 15.

PODRUŽNICA NA DUNAJU
I. Wipplingerstrasse 22.

Izvršuje vsakovrstne bančne transakcije: Tekoče račune. Uloge. Vrednostne papirje. Eskomptuje menice denarnih zavodov. Občinska, komunalna in okrajna posojila. Valute, devize, inkaso in izplačila. Financiranje gradenj javnih korporacij.

Izdaja in prodaja 4% bančne zadolžnice, katere se zamorejo uporabljati glasom zakona za nalaganje denarja sirot, dalje kot fondi, kavcije itd.

ODDELEK za VADIJE in KAVCIJE.

Izvede se povišanje lastnega akcijskega kapitala (IV. emisije). Rok vpisovanja in izplačila do 30. junija 1907. — Na željo prospekti. — Plačila se vršijo lahko v poljubnih obrokih in se obrestujejo po 4 1/2%.

Natančneje pojasnila daje ravnateljstvo.

10-3

Franc Nechvíle

tovarna vinogradniškega orodja, strojev za kletarstvo in kovinskih izdelkov

na Dunaju V/1, Margaretenstrasse 98/II.

Ustanovljeno 1882. Telefona št. 1556. Brzojavi: Nechvíle Telefon,

izdeluje:

Sadne in vinske stiskalnice, sadne mline.

Stroje in priprave za uporabljanje sadja.

Brizgalnice za sadno drevje, vozne in samotvorne, za male in velike obrate.

Priprave za namazanje in desinficiranje «Unicum», za pobeljenje sadnega drevja z apnom, nadalje za beljenje pročelij, kletarstev, hlevov itd.

Peronospora-brizgalnice patent »Austria«, sestav c. kr. kmetijske družbe na Dunaju.

Razprašilnike za žveplo »Vindobona«.

«Kober», patent. priprave za vbrizganje ogljikovega sulfida, najnovejši patentovan sestav s kontrol. pripravo.

Vinske sesalne in vse kletarske potrebščine.

Glogowski & Co.

Radetzkystrasse 5 ☞ Gradec ☞ Radetzkystrasse 5

Edina prodaja

Remington-pisalnih strojev

Največji zavod te vrste. Svetovna znamka.

Podružnice in prodajalnice v 42 mestih.

Centrala za Avstrijo na Dunaju, I. Franz-Josefs-Kai 15 in 17.

Najnovejši vzorci: _____

ILION, model št. IX,

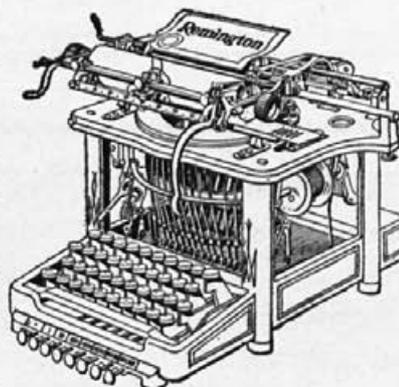
10-2

REMINGTON-BILLING stroji,

SPECIJALNI TABULATOR stroji s pripravo za pisavo različne barve.

Posebni stroji za vsak namen in za vsako stroko.

Specijalni katalogi zastonj in poštine prosto.

„Južnoštajarska hranilnica v Celju“, Δ Narodni dom $\text{\textcircled{2}}$

za katero jamčijo okraji: **Gornji grad, Sevnica, Šoštanj, Šmarje pri Jelšah, Vrnsko** za popolno varnost vlog in za njihovo, po pravilih določeno obrestovanje do neomejene visokosti, ima sedaj hranilnih vlog **4.000.000 kron.**

Hranilnica posluje s strankami vsak **torek in petek** dopoldne, za druga opravila pa je urad odprt **vsak dan** ob navadnih uradnih urah. **Hranilne vloge** obrestuje **po 4 odstotke** in pripisuje obresti polletno h kapitalu ter plačuje hranilnica **rentni davek sama** in ga ne odtegne vlagateljem, tako, da dobe isti popolnoma **nad 4 odstotke obresti.**

Izposojuje pa od dne 1. januarja leta 1905 na zemljiško varnost **po 4 tri četr odstotkov**, občinam in korporacijam navedenih petih okrajev **po 4 in pol odstotkov obresti.**

POSÖJILNICA V CELJU „NARODNI DOM“ Δ v lastni hiši.

Posojilnica v Celju, ki je bila leta 1881 z neomejeno zavezo ustanovljena, šteje sedaj nad 4200 zadrúžnikov, kateri imajo vsega nad **88.000** kron vplačanih deležev ter ima sedaj nad 6 in pol milijona kron hranilnih vlog in nad **332.000 K** rezervnega zaklada.

Hranilne vloge sprejema od vsakega, če tudi ni član zadruge ter jih obrestuje po 4 in en četr odstotkov; posojilnica plačuje **rentni davek** sama, ne da bi ga odtegnila vlagateljem. Posojila daje na osebni ali hipotekarni kredit proti **5 in pol odstotnemu** in **5 odstotnemu** obrestovanju.

Posojilnica v Celju uraduje vsak dan dopoldne od 9. do 12. ure, izvzemši nedelje in praznike.

Zadruge!

Priobčujte v svojem strokovnem glasilu «Zadruga» letne računске zaključke in bilance ter sklicujte v našem listu tudi občne zборе, v kolikor je to z ozirom na mesečnik mogoče! Za prihodnje leto skušamo poskrbeti za to, da bode izhajala «Zadruga» bolj pogosto, ter da bodo zadruge objavljale lahko svoje oklice, povabila i. t. d. izključno le v «Zadrugi».

Amortizacijske tabele vseh vrst izdeluje **Matija Benčan**, knjigovodja «Južnoštajarske hranilnice» v Celju.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Podružnica v Celovcu. Delniška glavnica 2.000.000 K. Rezervni zaklad 250.000 K. Podružnica v Spljetu.

Kupuje in prodaja

vse vrste rent, zastavnih pisem, prioritet, komunalnih obligacij, srečk, delnic, valut, novcev in deviz.

Promese izdaja k vsakemu žrebanju.

Zamenjava in eskomptuje

izžrebane vrednostne papirje in vnovčuje zapale kupone.

Daje predujme na vrednostne papirje.

Zavaruje srečke proti kurzni izgubi.

Vinkuluje in devinkuluje vojaške ženitninske kavecije.

Eskompt in inkaso menic. ————— Borzna naročila.

Denarne vloge sprejema

po 4 in pol odstotkov

v tekočem računu ali na vložne knjižice proti ugodnim obrestim. Vložni denar obrestuje od dne vloge do dne v-diga.

Promet s čeki in nakaznicami.

Delniška družba „Alfa Separator“

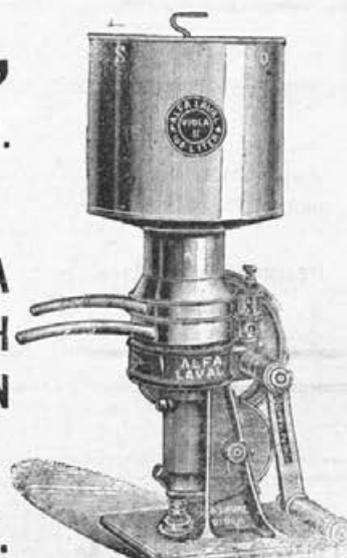

DUNAJ, XII/3,
Wienerbergstrasse št. 31.

**NAJVEČJA SPECIJALNA
TOVARNA MLEKARSKIH
PRIPRAV, STROJEV IN
== POSODE. ==**

Popolne oprave mlekarn.

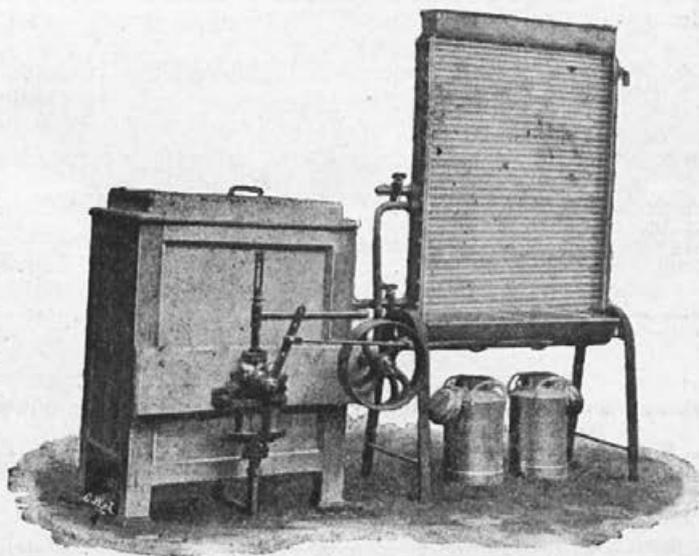
Originalni Alfa-Laval-posnemalniki model 1906

so višek popolnosti glede ostrega posnemanja in trpežnosti! Ne dajte se premotiti po navidezno ugodnih ponudbah od drugih strani, glasečih se na posnetke, in četudi so našopirjene z zapeljivim dostavkom: «sistem Alfa», temveč zahtevajte vselej izrecno le naše dosedaj neprekošene

ORIGINALNE Alfa-Laval-posnemalnice!

Hladilne naprave za nizko ohlajenje mleka po patentu Isselhard. Mleko se z lahkoto zamore ohladiti na $+1 - 2^{\circ} \text{C}$.

Zmerna cena. Soliden izdelek. Obilo priznanih spričeval.

Transportni vrči Alfa iz posebno močne jeklene pločevine, trikrat pocinjeni. Največja trpežnost. Najvišja odpornosti
Poprave in novopocinjene točno in po najnižji ceni.

Zahtevajte cenik zastonj in poštne prosto.

Dopisovanje v slovenskem jeziku.

Zadružna Zveza v Celju,

registrovana zadruga z omejeno zavezo

razteza svoj delokrog po Štajarskem, Kranjskem, Koroškem, Primorskem in v Dalmaciji ter ima namen, pospeševati razvoj zadružnega delovanja v občih ter zastopati korist svojih članov v vsakem oziru.

Zadružna Zveza v Celju sprejema za člane vse pridobitne in gospodarske zadrug in društva kakoršnekoli vrste kakor: hranilnice in posojilnice, mlekarske in sirarske, kmetijske, konzumne in produktivne zadrug i. t. d.

Zadružna Zveza v Celju snuje in pospešuje poglavitno **slovenske kmečke Raiffeisenske** posojilnice ter kmetijske, mlekarske in druge gospodarske zadrug.

Revizijsko koncesijo t. j. pravico izvrševati obligatorično revizijo zadrug in društev po določilih zakona od 10. junija 1903, drž. zak. št. 133 je podelilo visoko c. kr. ministrstvo za notranje stvari Zadružni Zvezi v Celju z ukazom od 22. marca 1906 št. 743 ter izvršuje ista revizije po svojih strokovnjakih.

Denarna Centrala Zadružne Zveze v Celju je urejena vsem novodobnim potrebam primerno ter oskrbuje denarno spornavnavo med svojimi članicami.

Denarna Centrala sprejemlje denar na obrestovanje v tekočem računu ali kot hranilne vloge, katere obrestuje po najvišji mogoči obrestni meri in jih izplačuje na zahtevanje poštnoobratno. Rentni davek plačuje Zadružna Zveza sama.

Denarna Centrala dovoljuje in izplačuje zadrugam kredit v tekočem računu ali kot naložbe po kar najbolj mogoči nizki obrestni meri in kar najhitreje.

Denarna Centrala je imela prometa leta 1906 približno okroglo **15 milijonov kron** ter je ista velika dobrota za vse članice.

Vse zadrug Zadružne Zveze v Celju so imele v letu 1905:

denarnega prometa	K 189,442.907'26
čistega dobička	" 464.824'49
rezervnih zakladov	" 3,240.361'48
skupnega lastnega imetja	" 5,255.295'68
ter vseh aktiv (premoženja) skupaj	" 86,694.265'71

Zadružna Zveza v Celju je član Splošne Zveze kmetijskih zadrug avstrijskih na Dunaju, ki izvršuje pri istej tudi obligatorično revizijo.

Zadružna Zveza v Celju je imela koncem leta 1906 učlanjenih okroglo 170 zadrug.

Zadružna Zveza v Celju je naslednica poprejšnjega društva Zveza slov. posojilnic, ki je bila osnovana leta 1882—1883. Delovanje teh korporacij in njenih funkcionarjev traja toraj že 25 let in je to najstarejša Zveza na Slovenskem in na slovanskem jugu sploh.